

פרוטוקול ישיבה קיד/של"ד של הממשלה - ט"ז באב תשל"ד -
4.8.74

נכחו השרים: י. רבין - יו"ר, א. אוזן, ש. אלוני, ח. בר-לב, מ. ברעם,
 י. גלילי, ג. האוזנר, ש. הלל, א. ידלין, ג. יעקבי,
 א. יריב, א. עופר, ש. פרס, ח.י. צדוק, מ. קול,
 י. רבינוביץ, ש. רוזן.

נעדרו השרים: י. אלון (בחו"ל), ו. שם-טוב (בחופשה)

ג. אבנר	- מזכיר הממשלה
מ. גזית	- המנהל הכללי, משד ראש-הממשלה
ו. איתן	- רשות השידור (בסעיף 819)
אלוף ר. ורדי	- מתאם הפעולה בשטחים (בסעיף 821)
מ. זנבר	- נגיד בנק ישראל (בסעיף 822)
י. ליבני	- רשות השידור (בסעיף 819)
פרופ' ב. מזר	- האוניברסיטה העברית (בסעיף 828)
א. מזרחי	- לשכת ראש-הממשלה
תא"ל א. פורן	- מזכיר צבאי לראש-הממשלה
ד. פרחי	- המנהל-הכללי, משד ההסברה (בסעיף 819)
א. קסוטו	- משד האוצר (בסעיף 822)
ח. שטסל	- משד האוצר (בסעיף 823)
סא"ל א. תהילה	- לשכת שד הבטחון

סדר היום: 818. ש א ל ו ת

819. המלצת הממשלה לוועד המנהל של רשות השידור בדבר הצעדים שיש לנקוט בהם במצב שנוצר בקשר לסכסוך העבודה ברשות עונש מוות למחבלים

820. פתיחת בנק פלשתיין ברצועת עזה

821. הצעת חוק קרן וולף, תשל"ד-1974 - המשך הדיון

822. תזכירי הצעות חוק והצעות חוק מלווה חסכון

823. עבודתן של ועדות שרים אד-הוק

824. מינויים בשירות החוץ

825. [REDACTED]

827. הנחיות לחברי הממשלה בדבר עיקרי מדיניות הממשלה והערכת המצב בקשר לסכנת התחדשות מעשי האיבה באזור

828. הצעת חוק העתיקות, תשל"ב-1972 - הסתייגות שד התיירות מהחלטה מס' חק/23 של ועדת השרים לעניני חקיקה מיום כ' בסיון תשל"ד (10.6.74)

829. שיחותיו של סגן ראש-הממשלה ושד החוץ עם אנשי הממשל בווינגטון

830. תביעת הורי הילדים שנרצחו במעלות להעניק להם זכויות על פי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) ועל-פי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום)

807. ש א ל ו תראש הממשלה י. רבין :

אני מציע שנסיים את הדיון בכמה סעיפים. אני יודע מתי אלון צריך לחזור, אבל השבוע יכול להיות שכדאי יהיה לכנס עוד ישיבת ממשלה. תהיה תביעה של ועדת חוץ ובטחון לשמוע דיוח, ולא יתכן שועדת חוץ ובטחון תשמע דיוח לפני הממשלה. אם נחכה עד יום א', אני בטוח שנוכל להחזיק זאת. לכן הייתי מבקש שיאפשר לקיים עוד ישיבה. ביום ה' הדבר הוא בלתי אפשרי, כי זה הורס יום עבודה. הישיבה תלויה במועד שובו של אלון. אם ימחר שיהיה חוזר מוקדם, כדאי להבטיח כי הממשלה תשמע אינפורמציה לפני ועדת חוץ ובטחון. יהיה מוסכם כי יתכן שביום ו' תהיה ישיבה.

שר העבודה מ. ברעם :

לא בתל-אביב. אי-אפשר לקיים כל יום ו' ישיבת

ממשלה בתל-אביב.

ראש הממשלה י. רבין :

מתי גולן כותב זאת, אך לא מוכרחים להתרגש.

שר העבודה מ. ברעם :

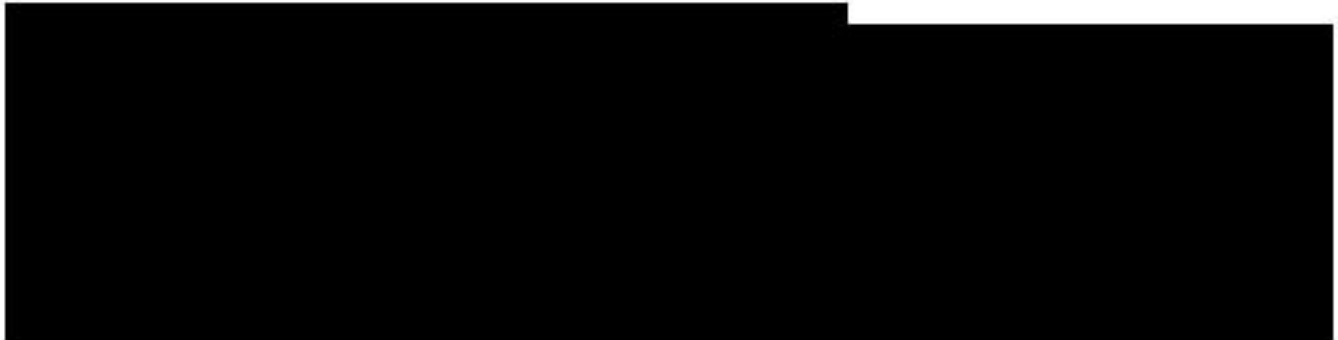
אם כך, אני מבקש לדון על כך. ירושלים היא בירת ישראל, ואי-אפשר לקיים ישיבה שבועית של הממשלה בתל-אביב.

ראש הממשלה י. רבין :

איש לא קבע שאי אפשר לקיים ישיבה במקום אחר.
 עדיף יהיה לקיים את הישיבה ביום א' הבא, ולא - נצטרך לקיימה ביום ו'.
 שאלה לשר האוצר.

1.

השר ג. האוזנר :

השר ג. האוזנר :

בבקשה.

2.

שר השיכון א. עופר:

כאשר נסעתי לכאן, שמעתי ברדיו ששר הבטחון ייפגש עם המתנחלים בסבסטיה, כדי לברר אפשרות של התנחלות בשומרון. בישיבה הקודמת קבלתי את הדעה שצוטר לשר האחראי על השטחים להפגש עם המתיישבים בענין הנוגע לשטחים. אך אני חבר ועדת השרים להתיישבות, ואני רוצה לקבל את הדברים שם עוד לפני שגובשו. אם שר הבטחון מטפל בהתנחלויות, נעביר אליו את התפקיד. זו השאלה שרציתי להציג, אך זוהי שאלה עם הבעת בקורת.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

אולי כדאי קודם כל לעמוע מה היה שם?

ראש הממשלה י. רבין:

אולי אשיב על כך אנוכי. המתנחלים בקשו פגישות עם מספר שרים. לפי בקשתי ייפגש איתם שר הבטחון. פגישה זו אינה באה במקום הנוהלים הקבועים, ובמידה ותהיינה להם הצעות, הענין יטופל בהתאם לנוהל הרגיל.

שר השיכון א. עופר:

ישנו יו"ר ועדת השרים להתיישבות. אם הם רוצים פגישה, מדוע שהוא לא ייפגש איתם?

ראש הממשלה י. רבין:

בנושאים אלה גם בעבר היו פניות אל אנשים וגורמים שונים. הם נפגשו גם עם השר שהינו יו"ר ועדת השרים להתיישבות. שר הבטחון הוא אחד השרים הנוגעים בדבר כשר האחראי על נהול כולל של השטחים, ואיני

רואה פגם בכך, במידה ויובטח כי לא יטופל בנושא אלא במסגרת הנוהלים הקיימים. גופים שונים נפגשו עם שרים שונים בשלבים מוקדמים. כל עוד אין בכך שוני בדרך הטיפול, ובמיוחד בדרך קבלת ההחלטה, איני רואה בכך פגם. מכל מקום, זה גם על דעתי.

שר הבטחון ש. פרס:

משפט אינפורמטיבי: לא נפגשתי איתם. הם בקשו פגישה מראש הממשלה וממני, וסוכם שאפגש איתם היום. אין אני הולך להציע להם מעשה, וחזקה עלי כי מה שאשמע מהם אדווח לראש-הממשלה.

שר העבודה מ. ברעם:

אדוני ראש הממשלה. פונים אל כל שר בעניני משדרו. אם פונים אלי בעניני משדדי, אני יכול להפנות את הפונים אל ראש הממשלה, כדי שיפנה אותם אל השר שימצא לנכון.

שר השיכון א. עופר:

פונים אלי כשר חשכון. אפנה את הפונים אל

ראש-הממשלה.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מציע שבשלב זה יטפלו בכך השר גלילי כיו"ר ועדת השרים להתישבות, ראש הממשלה ושר הבטחון כאחראי על השטחים. איני מוצא סיבה מדוע לא יראה אותם שר הבטחון. לדוגמה, היתה משלחת של מתישבי ומת הגולן ערב חתימת הסכם הפרדת הכוחות עם סוריה, ואם איני טועה לא היה שר שלא קיבל אותם.

שר הבטחון ש. פרס:

גם את מתנחלי חברון לא היה שר שלא קיבל.

שר העבודה מ. ברעם:

ולא בירך אותם.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מדבר על משלחת של מתיישבי רמת הגולן ערב הסכמי הפרדת הכוחות. איני רואה סיבה ששר הבטחון לא יראה אותם, כפי שכל שר יוכל לראות כל אחד מהם, בתנאי שאינו משבש בכך את נוהלי העבודה שלנו.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

אני מציע שנרשום לעצמנו את העניין כשיחה של שר הבטחון עם קבוצה שבקשה לראותו. איני רואה צורך בקבלת אישור מיוחד לטיפול בכך. הטיפול יהיה בצנורות הרגילים.

3.

שר ההסברה א. יריב:

רציתי לשאול אם אנו מתכוונים לדון, לשמוע או לראות תכנית התנחלות לתקופה הקרובה. אנו אומרים שיש תכנית התנחלות ואין שום אסור בהתנחלות, אך לא ללא אשור הממשלה...

השד י. גלילי :

זוהי נוסחה טובה.

שד ההסברה א. יריב :

איני יודע אם יש תכנית. אני חבר ועדת השרים להתיישבות, ואיני יודע על תכנית כזו.

שד החינוך והתרבות א. ידלין :

ישנן ידיעות בעתונות על תכניות שונות.

שד ההסברה א. יריב :

בקדנציה הזו שמענו על ענין הגליל. אולי הוחלט על תכנית בקדנציה הקודמת.

שד הפנים ושד המטרה ש. הלל :

הוחלט גם על מרכז אזורי ברמת הגולן ומשהו בפתחת רפיח.

ראש הממשלה י. רבין :

אבקש מיו"ר ועדת השרים להתיישבות לכנס את הועדה ולהביא הצעה.

שר התיירות מ. קול:

קודם צריך לדון.

ראש הממשלה י. רבין:

ברור שקודם צריך לדון.

השר ש. אלוני:

צריך להביא את התכנית לידיעת הממשלה.

ראש הממשלה י. רבין:

בוודאי, לא רק לידיעה אלא גם להחלטה.

.4

שר התיירות מ. קול:

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

באשר לשיחות אלון, הוא איננו, והייתי מציע לדון בדרווח שלו בנוכחותו. לו חשכתי שיש צורך בהחלטות אופרטיביות, הייתי מביא זאת לממשלה. הממשלה אינה תייבת עתה בשום דבר, ואין היא צריכה לקבל החלטות. אם יהיה צורך בכך, נביא זאת לממשלה.

השר ג. האוזנר:

האם יש בדרווח של אלון משהו דחוף?

ראש הממשלה י. רבין:

איני רואה סיבה לדיון דחוף. דיון דחוף אינו לצורך קבלת אינפורמציה אלא גם לשם קבלת החלטות. אבקש לעשות זאת בנוכחותו של השר אלון. לפי כל הדיווחים עד כה, אין שום צורך להחליט החלטות אופרטיביות...

5.

שר התירות מ. קול:

בישיבה הקודמת שאל השר האוזנר לגבי ההתבטאויות בנושאי שלום ומלחמה, ואמרת כי בסוף הישיבה הזו נדון בפורמולה לגבי הנושא. אבקש מאוד שכך יהיה.

ראש הממשלה י. רבין:

אמרתי זאת לגבי יום א', ואני מקוה שנוכל לעשות

זאת היום.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

אין לי שום התנגדות לכך שהדוח יימסר בסוף הישיבה, אך היה מקובל עד כה שיהיו דוחות על נושאים מדיניים, כדי לא ליצור מצב בלתי נסבל, שדוברים יקבלו את האינפורמציה מדברים המתפרסמים על ידי כתבים וגורמים שונים, מבלי שתינתן להם האינפורמציה בפורום של הממשלה. איני מערער על סדר הישיבה, אך איני מעלה על הדעת שכאשר ישנן התרחשויות וההתרחשויות הן הפגישות של שר החוץ שלנו עם שר החוץ האמריקאי וכו', אם כי איננו מתבקשים לקבל החלטה ספציפית לגבי נושא מסוים, איני מעלה על הדעת שלא נשמע אינפורמציה.

ראש הממשלה י. רבין:

אם החברים ירצו, אני מוכן לקרוא תום הישיבה למסוד נקודות עיקריות מהשיחה. הייתי מעדיף שזה יהיה בסוף הישיבה.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

במקום שנדע רק ממה שכותבים צמוקי וחריף, והם כותבים לא מעט, אני מציע שנשמע משהו.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מוכן לקבל זאת.

819. המלצת הממשלה לועד המנהל של רשות השידור בדבר הצעדים שיש לנקוט בהם במצב שנוצר בקשר לסכסוך העבודה ברשות

שר ההסברה א. יריב:

אנשי רשות השדור נמצאים בדרך. עד שיגיעו, אני מציע לומר דברי רקע. חשוב היה שגם שר האוצר יהיה כאן.

ראש הממשלה י. רבין:

גם בהעדרו נחליט.

שר ההסברה א. יריב:

אני רוצה להסביר שסכסוך העבודה האקטואלי עתה עם עובדי רשות השדור, סובב סביב נושא הטכנאים וסביב נושא העובדים המינהליים. אני מוכרח להכנס לפרטים, אחרת עלולות להתקבל החלטות שלא תגענה למטרה. לטכנאים יש גם דרישות נוספות, אך הדרישה המרכזית שלהם היא לרה-דרוג, דהיינו שכל הטכנאים וכל העובדים אשר מסווגים כטכנאים, יעלו לפחות בדרגה אחת וחלקם ביותר, והם מבססים את טענתם על כך שהופר האזון ביניהם לבין אלה המדורגים כעתונאים, אשר הועלו בדרגה בעקבות פסיקתו של גדעון בן-ישראל, שהיה הממונה על יחסי העבודה, והוא קבע באפריל שנת 73 כי החל באפריל 74 יועלו כל העתונאים ברשות השדור בדרגה אחת. כתוצאה מסכסוך בין אגודת העתונאים לבין ארגון המו"לים, נתמנה אז גדעון בן-ישראל כבורר, והוא שקבע את הפסיקה הזו.

הדרישות הנוספות של הטכנאים מבוססות -

1. על כך שהם רוצים בתשלום שלדעת האוצר ונציבות שירות המדינה עלול לגרום דרישות של עובדים אחרים - עבור עבודת לילה בה החלו במלחמת יום הכפורים, בחורש אפריל טיפל בכך חשר פרס, והוא הציע לעובדים בוורות. הם דחו את הצעת חשר והדבר נשאר כך. פירוש הדבר אי שדור בשעות הלילה, וכתוצאה מכך הפסד יומן חדשות. אך הנזק העיקרי נגרם כתוצאה מהפסקת השדור בן מחצית השעה, מ-2.30 - 2.00 בלילה, ליהדות דרום אמריקה, ומקצוץ המשדרים ליהדות ברית-המועצות, במקום שעה ו-45

דקות, לשעה ורבע. הם אינם מוכנים להתחיל בשדורים משעה 5.00 אלא רק בשעה 6.00, כי שעה 5.00 נחשבת עדיין במסגרת משדרי הלילה, ועבודה הם דורשים טפול חריג.

הדרישה השניה שלהם היא בקשה לטלוויזיה. כאן למעשה הם נוקטים בסנקציה, כי אינם ממלאים את התכניות שקבעה רשות השדור. הם מפסיקים את שדורי הטלוויזיה בשעה 10.30 - זאת התחילו לעשות לפני שבוע. עד לפני שבוע עבדו הטכנאים עד שעה 11.30, ורק לאחר שהובהר להם כי דרישתם בנושא הרה-דרוג אינה מתקבלת, קצצו את שעות עבודתם בשעה אחת.

הסנקציה השלישית היא בעובדה שהטכנאים בירושלים אינם יוצאים להקלטות מחוץ לאולפנים, וכאן אי אפשר לומר שעבודה זו קשורה במלחמת יום הכיפורים. הם אינם יוצאים להקלטות, כי הם טוענים שהסדור שהיה קיים כל הזמן, כאשר שניים-שלושה טכנאים היו בכוננות ליציאה להקלטות ושניים בכוננות בביתם, היה סדור לימי חול ולא לשבת. הם דורשים שזה יתול גם על השבת. להנהלת רשות השדור אין זה נראה חוץ. הם אינם יוצאים להקלטות בירושלים, ומענה גם בתל-אביב.

השר ג. האוזנר:

כיום ה' לא שדרו את נאום ראש הממשלה בגלל

הסנקציות.

שר ההסברה א. יריב:

אותם טכנאים אשר עובדים בצוות עם עובדי החודשות והכתבים הבכירים, העובדים רק 28 שעות בשבוע, דורשים גם לעצמם עבודה של 28 שעות בשבוע. האמת היא שכל אלה הינן דרישות מישראל, והם אינם רוצים לדון עליהן עתה. הם עומדים בכל תוקף על דרישות הרה-דרוג.

במשך השבועיים האחרונים נהלתי שיחות עם כל הגורמים, עם האוצר, עם ההסתדרות, עם נציבות שירות המדינה ועם נציגי העובדים. אחרי המשא ומתן ולאחר שהנושא הועלה בפני ועדת השרים לשכר, ועדת השרים לשכר פסקה שהיא אינה מוכנה לדון בתביעות העובדים, כאשר העיקר הוא ענין הרה-דרוג, ואומר זאת בשפה חיובית: ועדת השרים לשכר החליטה שהיא מוכנה לדון בתביעות השכר של העובדים בסוף השנה, לקראת קביעת מדיניות השכר ל-1975. ביום ו' הפסיקו הטכנאים את עבודתם למשך שעה, כדי לצאת לאסיפה וגם ביום ב' התאספו וקיבלו החלטה שבין היתר דורשת מועדת השרים לשכר לקבלם כדי שיוכלו להשמיע טענותיהם. הבאתי זאת לפני ועדת השרים לשכר והועדה סיכמה את עמדתה, ששהיה מוכנה לקבל את נציגי העובדים ואת נציגי הסתדרות הטכנאים רק לאחר שיפסיקו את הסנקציות - ובכך לא היתה התחייבות לקבל את דרישותיהם. על כך לא קבלתי תשובה רשמית מהעובדים, כשהתגובה הרשמית היתה של מזכיר הסתדרות הטכנאים מר שנקמן, שאמר כי העובדים אינם נוקטים בסנקציות, ולכן אין קייו לדבר על שיבה לעבודה סדירה.

הגוף השני שאיתו יש סכסוך, הם העובדים המינהליים אשר מדורגים בדרוג האחיד של העובדים המינהליים בשירות המדינה, והם טוענים כי הם מקופחים. האוצר ונציבות שירות המדינה מתנגדים ללכת לקראתם, כי זה חייב לגרום אחר כך את כל העובדים המינהליים בשירות המדינה. סמנכ"ל רשות השדור, ללא קבלת אשור, הגיע להסכם עם העובדים המינהליים, אשר אומר כי ינהלו משא ומתן של שבועיים, ואם לא תהיה לכך תוצאה, ימונה בורר. כאשר העליתי את הענין לפני ועדת השרים לשכר, הועדה קיבלה את תביעתם של העובדים למנוי בורר. אך כעבור מספר ימים הודיע ועד העובדים המינהליים שמאחר ולא נוהל איתם משא ומתן במשך שבועיים (ולא נוהל איתם משא ומתן כי לא היה מה להציע להם) - הם אינם מקבלים את ענין הבורר, וכך הענין עומד. הם ייפגשו איתי מחר. ההסתדרות, מפי החבר אברמוביץ' ולפי הדברים שפורסמו בעתון מפי משל, מתנגדת לענין הדרישה של הרה-דרוג, מתוך שקול אשר מזדהה עם שקולה של ועדת השרים לשכר, שהענות בנקודה זו תגרוור אחריה שורה ארוכה של תביעות, קודם כל בקרב הטכנאים ואחר כך של עובדים אחרים. הבוקר אחרי השעה 9.00 התקשר אלי וושע'נה מהועדה המרכזת, ואמר כי יש כאן ענין חדש, והוא עומד להציע בועדה המרכזת את הדברים הבאים: ראשית,

שהעובדים יחזרו לעבודה תקינה - והוא פירט מה פרוש הדבר. לפי דבריו פירוש הדבר הוא שבטלוויזיה יעברו עד השעה 11.00 (במקום 11.30 כרגיל), וברדיו עד השעה 1.00. הוא יהיה מוכן לדבר איתם על הקדמת השדורים ליהדות ברית-המועצות, אך בענין מחצית השעה בין 2.00 ל-2.30 בלילה, שבה משדרים עבור יהדות דרום אמריקה - על כך לא ידבר איתם. הוא יציע לוועדה המרכזית שתוקם ועדה אשר תדון בענין הטכנאים ובעיקר ברה-דרוג. לחצתי עליו שאם תקום ועדה, היא תדון גם ביתר האספקטים, אך הוא אמר שהיא רוצה להתרכז רק בנושא זה. הוא הציע כי הועדה תהיה בסמכות של בורר מכריע, והיא תתרכז בנושא הרה-דרוג. מישאו רצה ממני הסכמה או תגובה, אמרתי לו שקודם אציג את הענין לפני הממשלה. כך עומד הענין כרגע.

אני רוצה לומר מהן האפשרויות אשר עומדות בפני הממשלה, מבלי להתייחס להצעת וועד'ינה, כי התרשנתי שבהצעת וועד'ינה יש נקודה שלא נראתה קודם לכן לוועדת השרים לשכר - שזתהיה בורות מכרעת בנושא הרה-דרוג.

שר התחבורה ג. יעקבי:

בענין זה היתה החלטה שלילית.

שר ההסברה א. יריב:

אני לא זוכר שהיתה החלטה שלילית. אני רוצה לעמוד על האפשרויות האחרות אשר עומדות לפני הממשלה. לפני הממשלה עומדות מבחינה משפטית שתי אפשרויות - ויתקן אותי היועץ המשפטי אם אני טועה, - או לקבל את דרישות ועדת השרים לשכר, ואז הכל חוזר לתקנון, או להשתמש בצווי רתוק. אני לא מציע את הדבר הראשון וגם לא את הדבר השני. לא נראה לי שזתהיה הצדקה להתקין צווי רתוק. זה אינו שירות חיוני וזה אינו נראה לי מעשי, כי איני חושב שצווי רתוק יביאו מישאו לעבודה סדירה ברשות.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

גם לא לגבי חשדורים ליהדות ברית-המועצות?

שר ההסברה א. יריב:

גם לא לגבי חשדורים ליהדות ברית-המועצות.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

בענין זה יש לי הצעה אחרת.

שר ההסברה א. יריב:

הסמכות להפעלת צעדים חריפים אחרים, כמו השבתה מלאה או חלקית, היא לא בידי הממשלה. הבנתי מדברי אנשי היועץ המשפטי, שהיא בידי הועד המנהל או מליאת רשות השדור. אנו יכולים להשאיר את הנושא בידי מליאת רשות השדור, ואנו יכולים להמליץ שהועד המנהל או המליאה יתחשבו בכך או לא. באשר להצעתו של וועד'ינה, אני חושב שלא נוכל לקבל את ההצעה להקמת ועדה, מאותם נמוקים שהביאו להחלטת ועדת השורים לשכר, והם עדיין קיימים. אנו לא יכולים להסכים להקמת ועדה שכראשה בורר מכריע, שהוא איש הסתדרות. ואז יש עוד שתי דרכים: א. להמליץ בפני הועד המנהל לשקול אפשרות של השבתה מלאה או חלקית של המשדורים, בהתאם לשקוליו. ב. דבר שאינו בסמכותנו - לתבוע הקמת ועדה צבורית אשר תבדוק לא רק את בעיות השכר אלא גם את הדברים הבאים: בעיות דרוג השכר, בהתחשב במדיניות הכלכלית ובתנאי השכר של עובדי המדינה, ובהתחשב בתנאים המיוחדים של עובדי הרשות, כפי שהדבר מוגדר בסעיף ב' 24 של חוק רשות השדור, הדין בבעיות הדרוג ובבעיות המבנה של רשות השדור. וכדי שלא יחשדו בנו, אני מוסיף, בהתחשב בצורך שרשות השדור תפעל בהתאם לתפקידים המפורטים בחוק רשות השדור, תוך הקפדה על קיום עקרונות של משטר דמוקרטי, זאת כדי שלא יחשדו בנו שאנו רוצים

ליטול את רשות השדור ולהפעילו לצרכי הממשלה.

השר ש. אלוני:

האם אפשר לשמוע מה אומר סעיף זה בנוגע לוועדה

צבורית?

שר ההסברה א. יריב:

אין סעיף כזה, בנוגע לוועדה צבורית.

השר ש. אלוני:

על סמך מה תוכל להקים ועדה צבורית?

שר ההסברה א. יריב:

זוהי חוות דעת של היועץ המשפטי. אני לא ממליץ להחליט על הקמת ועדה, לפני שאביא את הענין לידיעת הועד המנהל ונשמע גם את דעתו, למרות שיש לנו הסמכות לכך.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני רואה בדאגה רבה את חולשתנו, כולל חולשת ההסתדרות, לעמוד בלחצים אשר נפתחו בעוצמה רבה בכל השירותים מצד העובדים. ההסתדרות נאחזה ברצון שלנו לעקר תוספת יוקר ובפניה שלנו אליה לעקר את מחצית תוספת היוקר, ועשתה מכך "אישיו" במשך שבועות רבים. היא חתמה על הסכם איתנו, וצר לי לומר שההסכם מתערער כתוצאה מהסכמה חשאית של ההסתדרות להקמת ועדות, ואני חושש מאד שאנו עומדים עתה בפני התמוטטות מוחלטת של ההסכמים שחתמנו עליהם. אין

כמעט שום עניין שלא יעלה, שהסתדרות לא נתנה ידה להקמת ועדה ביחס אליו, ואנו יודעים מה יקרה בועדה. אנו מוכרחים להעצר באיזה שהוא מקום. צר לי, לא ידעתי שושע'ינה התקשר עם חשד יריב. הייתי מצלצל לוושע'ינה ואומר לו מה אני חושב על ההתנהגות שלהם לגבי דברים אשר מתעוררים. אני נגד כל ועדה לבדיקת רה-דרוג, מכיוון שרה-דרוג ברשות השדור יגרור אחריה את כל הטכנאים. זוהי קבוצה של 5000 עובדים שיש להם תביעות. הקשבתי לדברי שנקמן לפני מספר ימים, ואני יודע למה הם מתכוונים. אני מתנגד לכך שנפתח את העניין מחדש. אנו צריכים להעריך כך שנוכל לעמוד במקום שבו אנו יכולים לעמוד במשך חודשים עד שישה חודשים, אם איננו רוצים להביא למפולת בכל הסכמי השכר, של כל התכנית הכלכלית שלנו ושל כל הכלכלה יחד עם זה. מה שאני יכול לומר לשד ההסברה ולאנשי הרשות הוא, שנהיה מוכנים לעמוע אותם רק כאשר יחזרו לעבודה תקינה, אך גם אז נתנגד להקמת ועדה לבדיקת רה-דרוג ונוכל לדבר איתם רק לקראת שנת הכספים הבאה. את השנה הזו נעבור כפי שנעבור, ולקראת השנה הבאה נהיה מוכנים להכנס לבירור.

שד ההסברה א. יריב:

עוד מלה אחת: אני רוצה לומר לחברי הממשלה שדעתם של יו"ר רשות השדור והמנכ"ל אינה זהה לדעתי, וכדאי אולי שנשמע את דעתם.

שד החקלאות א. און:

אולי אפשר לשמוע גם מהו השכר שהם מקבלים?

שד ההסברה א. יריב:

השכר הממוצע לפי נתוני האוצר ולפי תלושי המשכורת של ארבעת החודשים האחרונים, כאשר הוא משוקלל, הוא 2600 ל"י, כולל 800 ל"י עבור שעות נוספות. זהו השכר ברוטו.

מר ו. איתן:

אומר מילים אחדות. הייתי בחופשה הרחק מכאן כאשר פרץ כל העניין הזה, ולמדתי אותו רק בימים האחרונים. נחר יהיה דיון בועד המנהל, ובראשית השבוע הבא במליאה. בינתיים אני מוכן להביע את דעתי לגבי הקמת הועדה המוצעת. אם הועדה הזו תגביל את פעולתה לאותה שאלה העומדת לפנינו, זאת אומרת לשאלות שכר, דיוג וכיוצא באלה, אולי אולי תהיה בה מידה מסוימת של ברכה, אם כי יש כבר גופים כה רבים המטפלים בענייני רשות השדור, שאני מסופק מאד אם גוף נוסף יוסיף או יתרום משהו חדש. אם הכוונה היא שהועדה באותה הזדמנות תבדוק את כל השאלות הגדולות הקשורות בפעולה, במבנה ובמדיניות בכלל, הייתי מאד מיעץ לא לעשות זאת. וזאת מהסיבות הבאות: קודם כל ייווצר הרושם כאילו משהו נעשה או משהו ייעשה, וזה יהיה רושם מטעה ומוטעה. קראתי באיזה מקום, אני חושב באחד הספרים, כי משהו אומר שאם אתה רוצה לעשות משהו - עשה, אם אינך רוצה לעשותו - מנה ועדה. איני ממליץ על הקמת ועדה כמוצא מהסבך שאנו נמצאים בו כעת.

שנית, מה שכל אחד רוצה לדעת לגבי שכר ברשות השדור, ידוע גם בלי ועדה. למעשה כבר יודעים את כל הדברים, כי הבעיות חוזרות על עצמן, ולא רק אצלנו אלא בכל העולם. אין זה המקום להרצות על הבעיות הקיימות, אך הן קיימות גם באנגליה, באוסטריה, בצרפת, בגרמניה ובארצות אחרות, בהן יש מבנה דמוקרטי ועצמאי כמו אצלנו. הבעיות קיימות בכל מקום, וכל מה שאפשר לדעת על הבעיות כבר ידוע, ואיני יודע אם ועדה תגלה דברים חדשים או תוכל להמליץ על דברים חדשים. יש לנו דו"ח חשוב מאד של סר יו גרין, מומחה אשר הוזמן לפני שנה כדי להמליץ המלצותיו, והוא עשה כן. רוב הפתרונות לבעיות של השדור בארץ אפשר למצוא בדו"ח הזה. לרוע המזל יצא שלאחר הגשת הדו"ח ולאחר שהיה הדיון הפרלימנרי והסיכום הפרלימנרי בועד המנהל, נקבעה ישיבת המליאה אשר צריכה היתה לדון בדו"ח ולהמליץ את המלצותיה היא. הישיבה נקבעה ל-7.10.73, ולמותר להגיד כי הישיבה בוטלה ולא התקיימה. כמו דברים רבים אחרים במדינה, גם הדבר הזה סבל ממלחמת יום הכיפורים. הייתי מחשיב הרבה יותר, לו היתה הממשלה ממליצה בפני

רשות השדור להסיק את המסקנות של דו"ח סר יו גרין, אשר הוגש לפני כשנה. ממילא התכוונו לאחר פגרת חודשי הקיץ לחפש את הדיון בדו"ח הזה. מי שקרא אותו - אני חושב שבשעתו הופץ בין כל חברי הממשלה, ואפשר יהיה להפיצו מחדש - ידע שאפשר למצוא בו אם לא את כל התשובות, הרי שאת רוב התשובות, כולל תשובה לבעיה המיוחדת אשר מעסיקה אותנו היום.

סר יו גרין היה ער מאוד לבעית השכר והדרוג, והייתי רואה בדרך זו דרך גם יותר בריאה מהבחינה הכללית וגם יותר מעשית ומהירה לטיפול בשאלות אלה, מאשר הקמת ועדה שיהיו לה "טרמס אוף רפרנס" כלליים מאד.

ראש הממשלה י. רבין:

ישנה בכל זאת שאלה קונקרטית: יש סנקציות והן אינן מחכות עד סוף הפגרה. מה התשובה לכך?

מר ו. איתן:

אישית, מבלי שאהיה מומחה לדברים, אני מתרשם כאילו שורש הענין היום הוא בהסתדרות. בהסתדרות יש היום שני זרמים: האחד תומך בטכנאים והשני, שאינו תומך בהם אלא יותר בעמדה אשר הובעה על ידי שר האוצר. התרשמותי היא, ואני אומר זאת לאחר שחזרתי שלשום ארצה, כי הטכנאים מנצלים את המצב הקיים בהסתדרות. כאשר הבוקר התקשר מר וישע'ינה עם שר ההסברה, ראיתי בכך סימן מעודד, כאילו ההסתדרות מתחילה להבין שהיא חייבת למלא תפקיד יותר חיובי ויותר פעיל מאשר זה שמלאה עד כה. איני חושב שאפשר לפתור את הבעיה על ידי צווי רתוק, ואני מסכים עם שר ההסברה. איני מאמין שאפשר להכנע לתביעות הטכנאים - וגם בכך אני מסכים לדעת חשד. אני חושב שאם הממשלה בין היתר, אולי לא באופן פורמלי אלא בקשרים הקיימים וודאי, תדע לעודד את ההסתדרות ללכת בדרך שבה התחילה ללכת, אולי בכך יימצא הפתרון. לא הייתי נבהל כל כך מהמצב הקיים. המצב הזה

אינו נעים ואפילו מאד לא נעים, אך אני חושב שבסבלנות אפשר להשיג יותר מאשר במעשה ספקטולרי.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני הולך לדבר בטלפון עם וושצ'ינה.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מבין שכתוצאה מכך אפשר לומר שיש שלוש הצעות אופרטיביות: 1. השבתה; 2. השארת המצב הנוכחי והמשך נהול המשא ומתן; 3. הצעה עם שתי וריאציות: ועדה ציבורית שתבדוק את נושא השכר והצעתו של וולטר איתן, ועדה ציבורית אשר תבחן את דו"ח סר יו גרין. האינפורמציה היא אינפורמציה, והשאלה היא מה מציעים בסוף.

מר י. לבני:

למעשה צריך לבחון את העניין גם לטווח הארוך וגם לטווח הקצר. בטווח הארוך, הבעיה המהותית היא בכך שברשות השדור יש תשעה ועדי עובדים ומספר סקלות שונות של שכר, משנה שכל העובדים האלה עובדים יחד: עתונאים, טכנאים ומינהליים, והשכר של כל אחד מהם מחושב לפי שיטות אחרות. כל אחד מביט על מה שיש לשני ותובע את מה שיש לו.

ראש הממשלה י. רבין:

הלוואי וכך היה רק ברשות השדור.

מר י. לבני:

תשעה הועדים האלה אינם באים בתביעות בעת וכעונה אחת, אלא בתקופות שונות של השנה, ומספיק שועד אחד ישיג משהו, כדי שכל האחרים יתבעו זאת. כל ועד הוא חלק מועד ארצי, והאוצר טוען ובצדק, כי ספוק תביעותיהם של הטכנאים ברשות השדור, יגרור אחריו תשלום בסך 300 מיליון לירות לכל הטכנאים, כי זה יגרור גם את טכנאי משרד התקשורת ומקומות עבודה אחרים. פירוש הדבר שדרך הטכנאים אשר דורשים מה שיש לעתונאים ברשות השדור, יקבלו גם טכנאים במשרד התקשורת. זה דבר שלא ייפתר על ידי השבתת השדורים או על ידי נתינת כסף, אלא על ידי פתרון היסודי של הבעיה. ברוב ארצות המערב קיימת בעיה זו. תחילה ניסו באנגליה להשוות את שכר העובדים ברשות השדור לשכרם של עובדים במקומות אחרים במשק, אך התברר שהדבר אינו ניתן, ולכן קבעו שכר אחיד לכל העובדים המינהליים, העתונאים והטכנאים ברשות השדור, והם מקבלים שכר של שדרים. באנגליה יש ארגון יציג אחד של עובדי רשות השדור ומנוהל משא ומתן אחד על השכר והשכיתה היא שכיתה אחת, ומבחינת האוצר לא נוצר תקדים כאשר נותנים משהו לעובדי רשות השדור, לגבי חלקים אחרים במשק, כיוון שאין זו אותה סקלה של העובדים המינהליים, הטכנאים והעתונאים בכל המשק. הארגון הזה הוא חבר באגודים המקצועיים באנגליה, משם שהכוונה היא שגם כאן יהיה חבר באגוד המקצועי של ההסתדרות. זהו הפתרון לטווח ארוך, וצריך להקים ועדה אשר תדאג לכך לטווח ארוך.

לגבי הטווח הקצר, אני עוקב אחר העניין בקפדנות, ואני סבור שלא מוצו עדיין ההליכים של המשא ומתן. ההנחה הבסיסית של כולם, וגם של האוצר היא, שתשלום נוסף לעובדים פירושו תשלום לגורמים אחרים במשק, וזהו הרס מדיניות השכר. אסור ללכת לכך, כי לא יכול להיות מצב שמתוך נוחות ברשות השדור, נעבור את מדיניות השכר בכל המשק. אם ההנחה היא שעל כך מדובר, אין חלוקי דעות על כך. אך אנו סבורים שאפשר להמנע מכך ולקיים משא ומתן, לא על רה-דרוג, ואפשר להגיע עם העובדים לנוסחאות אחרות שלא הוצעו להם עדיין. בפעם הראשונה הבוקר מציעה ההסתדרות נוסחאות שאין בהן כדי ליצור תקדים לגבי המשק, למשל: במקום

לדבר על ועדה לרה-דרוג, לקיים ועדה לתקן עוותים.

ב-1970 היתה ועדת שמיר אשר עסקה בתקן ובדרוג של הטכנאים, והיא קבעה תקן ותפקוד. מ-1970 עברו כמה שנים, כולנו הודקנו וחלו שינויים די משמעותיים בטלוויזיה ושינויים מסוימים גם ברדיו, וכתוצאה מכך נוצרו עוותים. ההצעה היא שהועדה תבדוק את העוותים. כשהמלצה היא שבראש הועדה יעמוד איש האוצר. לדעתי יש סיכוי שהעובדים יקבלו הצעה זו. זוהי אפשרות אחת.

אפשרות שניה שהסתדרות לא היתה מוכנה עד הבוקר להכנס אליה, היא מנויו של בורר יחיד מטעם ההסתדרות. עד כה העמדה היתה שנקמן, מזכיר ארגון הטכנאים, צירד עד הסוף בעובדים, ולעומת זאת משל יצא חוצץ נגדם. לא היה כל משא ומתן בין משל לבין שנקמן. כבר קרה בעבר שהועדה המרכזת לחצה על שנקמן והגיעה איתו למשא ומתן. לאחר מה שאמר ורשע'נה הבוקר, אני חושב שיש לראות בחיוב את כניסתה של הועדה המרכזת לענין. הצעות הועדה המרכזת אינן עומדות בדרך כלל בנגוד מובהק למדיניות השכר של הממשלה, על כל פנים הן מביאות בחשבון את מדיניות השכר של הממשלה, במידה הנראית לעין.

ישנה גם אפשרות שלישית: הקמת ועדה שלא תעסוק במכלול הבעיות כולו, אלא רק בבעית הסכמי השכר, ואולי תחתור להקמת סקלת שכר אחידה וועד עובדים אחד כפתרון לטווח ארוך. פתרון זה תלוי בהסתדרות, באוצר, בועדים ובנו. הועדה אולי תוכל להביא לכך. לעומת זאת השד מציע הצעה שאני חולק עליה, וברשות השדור אין תומכים בה - ועדה אשר תעסוק במכלול הבעיות של רשות השדור. אני מעריך שועדה כזו תפתח תיבת פנדורה ברגע הלא מתאים.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

האם יש בכלל זמן מתאים לפתיחת תיבת פנדורה?

מר י. לבני :

זו הערכתי. אני מעריך שזו תהיה פתיחת תיבת פנדורה, על פי נסיוןן של ארצות אחרות. בכל הארצות הללו יש מגמה להביא לשליטה רבה יותר של הממשלה באמצעות השד הממונה על רשות השדור, ובכל המקומות בהם עסקה בכך ועדה, נפתחה תיבת פנדורה, כי היה ויכוח על נושאים עקרוניים ומעשיים כאחד. יש לי ספק אם זהו הרגע הנכון לעשות זאת, ואם אנו נמצאים היום ב"סטייט אוף מינד" לויכוח על מהות הדמוקרטיה ועל מידת השליטה שמותרת לממשלה על השדורים, ובאיזו מידה יהיו השדורים אובייקטיביים, באיזו מידה יש לתת לטלוויזיה ולרדיו עצמאות גדולה יותר, ובאיזו מידה יש לאפשר למנכ"ל עצמאות גדולה יותר? בכל אלה יש צדדים פוליטיים ודעות מגובשות מאוד של האופוזיציות למיניהן, ולדעתי זה הרגע הגרוע לשם כך, ועסוק בכך כיום יש בו משמעויות גרועות עבור רשות השדור. אף כי מתוך היכרות עם השד הממונה ועם הממשלה, אני מעלה על הדעת שלממשלה יש מגמה להשתלט על רשות השדור, הדבר הזה עלול להתפרש כך, אם תמונה ועדה שיהיו לה "טרמט אוף רפרנס" פתוחים. על רקע זה אני מציע: לאפשר להסדרות אשר נכנסה סוף סוף לענין, להכנס לתוכן יותר ולקיים משא ומתן; 2. להקים ועדה אשר תעסוק במכלול מצומצם של בעיות שבר ולא בענין כולו.

ראש הממשלה י. רבין :

לידיעתכם: הטכנאים של משרד התקשורת גם הם מבקשים רה-דרוג. זה יעבור כאש.

שד ההסברה א. יריב :

כנתון: במשך השבועיים האחרונים היו לי 11 פגישות בנושא הטכנאים והמינהליים ברשות השדור, כך שזה אינו נאמר כלאחר יד. בנוגע למה שאמר יצחק לבני על הקמת הועדה, שוחחתי פעמים מספר עם נציגי העובדים,

והם אומרים לי בגלוי לב: תקרא לכך ועדה להאחדה, תקרא לכך ועדה לאוון, לא נוותר על דרישתנו לזה-דרוג. אני מודע לכך שיש פה ושם מקרים של עוותים, אך הם אומרים שלא יוותרו על זה-דרוג.

לא הספקתי לעיין בדו"ח של סר יו גרין, כך שאיני יכול להביע דעה על כך.

היועץ המשפטי לממשלה מ. שמגר:

אני רוצה להביא מספר נתוני רקע: הרשות מתנהלת על פי חוק רשות השדור, אשר העניק לה מעמד סטוטורי עצמאי. היא מתנהלת על ידי המליאה, על ידי הוועד המנהל, המנכ"ל וכולי. לממשלה יש סמכויות מוגבלות בלבד, במספר ענינים של ערעורים על החלטות המליאה והוועד המנהל ובמספר פעולות שוליות, כי הכוונה של המחוקק היתה שלא תהיה לממשלה סמכות מכריעה לנהול הרשות.

ב. צריך להביא בחשבון שגם נושא השכר נידון בחוק. בסעיף 24 ב' נאמר: "התפקיד של עובדי הרשות, התקן, השכר, הגמלאות ותנאי העבודה, יהיו כשל עובדי המדינה למקצועותיהם, בהתחשב באופיים המיוחד של תפקידים המיוחדים לרשות בלבד, ובשים לב לכך, הם ייקבעו, לפי הצעת הוועד המנהל, על ידי השד, לאחר שיתיעץ עם שד האוצר".

אם אני מתרגם זאת למשפטים יותר קצרים, הכוונה הבסיסית היתה שזהה זהות בתנאי השכר בין עובדי המדינה לעובדי הרשות, כאשר ההדגשה תהיה רק בתפקיד מיוחד לרשות השדור בלבד. כאשר נאמר "בשים לב", הם ייקבעו על ידי הוועד המנהל. כלומר בהתאם לנורמות שבחוק, הם מתורגמים על ידי גוף משולש אשר קובע אותם סופית מבחינת הפעלת ההסדר הזה. יש מקצועות שבהם יש הישגים המיוחדים לעובדי הרשות בלבד, ויש מקצועות שבהם אין חוזה מיוחד. חוזה מיוחד יש לגבי העתונאים. לעתונאי הרשות יש חוזה מיוחד להם, להבדיל מיתר העתונאים. לגבי הטכנאים אין חוזה מיוחד, אלא חל עליהם ההסכם הרגיל אשר נחתם

על ידי הסתדרות הטכנאים וההנדסאים. אני לא יודע אם אפשר לחלק ציונים, אך זהו אחד הגופים החזקים ביותר בהסתדרות, והרבה שנים פעיל בו מזכירו, מר שנקמן, שהוא מאד מאד פעיל, אם לומר ב"אנדרסטייטמנט".

באשר לאפשרויות הפתוחות בפני הממשלה, אתייחס בפרוטרוט לשלוש אפשרויות: 1. לא לנקוט יוזמה פעילה בתחום החקיקה, השבחה או רתוק, אלא להשאיר את המצב כמות שהוא, עם הפרעות וסנקציות אשר עלולות לגבור ולא חייבות להשאיר בממדים אלה, תוך נסיון לקיים משא ומתן עם הגורמים אשר מייצגים את העובדים. כאשר מדובר במשא ומתן, הכוונה היא לאו דווקא לטכנאים של הרשות. גם האסיפה הכללית של יום ו' כונסה על פי הודעה של מר שנקמן ולא של טכנאי רשות השדור בלבד, וזאת בשעות העבודה.

אפשרות שניה אשר הועלתה כאן, היא מעבר לאקט חקיקתי - רתוק שצמצמותו כי הממשלה, או חשד שהוסמך לכך על ידי הממשלה, מפרסם תקנות לשעת חירום על פי סעיף 9 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, ובהתאם לכך רשות השדור היא שירות חיוני, והוא קובע בתקנות אלה שכל עובד רשות או כל הטכנאים ברשות, חייבים להמשיך בעבודתם כסדרה. נקטנו בשיטה זו מספר פעמים. המעלה היא בכך שזהו צעד החלטי וחד-משמעי אשר קובע סנקציה פלילית. המגרעת היא בכך שקובעים בתקנות את החובה, אך כדי לבצע זאת, צריך להעמיד למשפט את המפרים, והמפרים יכולים להיות רבים. כבר נתקלנו בכך ביחס לדוורים. קשה יותר להגיש מאות תביעות נגד צבור רחב, תוך הנחה שזה עלול להתפשט גם אל צבורים אחרים של עובדים ברשות. כלומר המגרעת היא בכך שאינך יכול לצפות מראש את השתלשלות העניינים. אתה נכנס למצב לא נוח עם פרסום התקנות, ואם אינך מגשים אותן, זוהי פגיעה בממשלה. הלקח של העבר הוא, שצריך להיות מוכן מראש ללכת בדרך של פרסום תקנות ובצעדים המשפטיים אשר מתפרשים מכך, ואם לא הולכים בדרך של צעדים משפטיים, מוטב לא להחקין כלל את התקנות.

אפשרות שלישית היא השבחה. כפי שנאמר על ידי השר, לממשלה בתור שכזו אין סמכות להחליט על הפסקת הפעלת הרשות. ציינתי שמדובר על רשות סטטוטורית שהינה עצמאית בפעולותיה. הממשלה יכולה ליוזם חוק רשות השדור - הוראת שעה, שבו ייקבע שהשדורים מופסקים, אך בדרך הקיימת פירוש הדבר שמליאת הרשות, שהיא הגוף המנהל את הרשות, תדון ביוזמה או על פי פנייה של הממשלה או השר הממונה, בהצעה להפסיק את פעולות רשות השדור ברדיו או בטלוויזיה, או בשניהם, כדי לאפשר התארגנות ולמנוע הפסקות ותקלות בשדורים, וכאן אני צריך להזכיר שהבעיה הראשית העומדת כתוצאה מכך, היא בעית השכר. ברשות יש הרבה עובדים, ובהפסקת השדורים אין עדיין הפסקת הטפול בהם. הם עובדים והם רשאים לתבוע שכר, גם אם הם יושבים בביתם וגם אם יתייצבו לעבודתם ולא יעבדו, ואפילו אם יעבדו באותה עת במשרה שניה, אין בכך כדי לשלול מהם את זכותם לקבל שכר, כאשר אין הם משתתפים בסנקציות. העתונאים, המינהליים והאמנים למיניהם, יכולים לדרוש את שכרם.

מנ"י ועדה יכול להיות פרללי לרתוק, השבחה או השמרת המצב הקיים. כאשר אני מדבר על ועדה, כוונתי לכך ששד יכול על פי סעיף 28 לחוק ועדות החקירה, למנות ועדה לבדיקת ענין שהוא בתחום סמכותו. היא לא הוקמה על פי חוק ועדות החקירה, אך חוק ועדות חקירה מכיר בה כבעובדה קיימת. הדוגמה האחרונה לכך היא ועדת חורב אשר שאבה את סמכויותיה מסעיף 28.

לכל הדעות, שר ההסברה הוא השר שהממשלה הסמיכה אותו לבצוע חוק רשות השדור. צריך להביא בחשבון כי ועדה אשר תעסוק בין בעיקר ובין בין היתר בענין השכר, היא ועדה אשר צריך להיות בה נציג ההסתדרות. אני לא רואה אפשרות שועדה כזו תוכל להגיע להסדר, אם לא תהיה בה נציגות של העובדים, באופן ישיר או בעקיפין.

ראש הממשלה י. רבין:

מתוך מה שאתה אומר, החשבתה היא לא בסמכות הממשלה אלא פירושה להעביר חקיקה.

היועץ המשפטי לממשלה מ. שמגר:

החשבתה תהיה אפשרית, אם הממשלה תחליט לחוקק חוק מיוחד - הוראת שעה, אשר מתקן את חוק רשות השדור, או שדור הממונה על כך ימליץ על כך בפני מליאת רשות השדור.

שד האוצר י. רבינוביץ:

דברתי עתה עם וושצ'ינה - והוא אמר לי שהוא הציע את ההצעה להקים ועדה שאינה מקבלת רה-דרוג, אלא תברר את ענין העוותים וכו'. הוא הציע את ההצעה כיוון שדש מהטלגרמות שקיבל, כי מחר תהיה הצטרפות סולידרית של טכנאים שונים.

השר ש. אלוני:

הוא אירגן אותם?

שד התיירות מ. קול:

שנקמן אירגן.

שד האוצר י. רבינוביץ:

לא הייתי אומר שהוא ארגן אותם. הם יושבים בוועדה המרכזת, והוא מציע את ההצעה כדי להמלט מתנועת ההזדהות של הטכנאים במקומות עבודה שונים, כי אז יהיה יותר קשה. הוא אומר: "תחליטו, הברירה

בידיכם, אני לא מחערב אם אתם לא רוצים שאתערב, אך זה מתפתח בכיוון כזה". אמרתי לו, "מה יקרה אם הועדה חסיים עבודתה לקראת ינואר"? הוא אמר שיוכל להתחייב שלא חסיים עבודתה לפני אוגוסט-ספטמבר או אוקטובר, וזה רע. לא הייתי מציע שנמחק עכשיו עם החלטה לטווח ארוך של ועדה, ונקבע איזו ועדה. אני מציע שנפתור עכשיו את הבעיה הזו.

ראש הממשלה י. רבין:

מה זה לפתור?

שר האוצר י. רבינוביץ:

לפתור זה לומר להם לשבות, כי איננו מסכימים לשום ועדה, או שנסכים להצעת ההסתדרות שהועדה תבחן את העוותים, כדי להמנע על ידי כך מתנועת טכנאים רחבה יותר.

ראש הממשלה י. רבין:

מה אתה מציע?

שר האוצר י. רבינוביץ:

עכשיו אני מתלבט. היתה לי קודם דעה ברורה, אך לאחר האינפורמציה הזו אני מתלבט.

שר התיירות מ. קול:

קודם כל אני משבח מאד את העובדה שהיועץ המשפטי העמיד את הממשלה על המצב העובדתי והחוקי, כדי שלא יהיו חברי ממשלה שירצו לרחף בעננים. המצב הפורמנטרי הוא, שכל ועדה שרוצה לבדוק את כל ענין רשות השדור, או לשנות משהו בכך - סופה מי ישורנו.

השר י. גלילי:

דווקא אפשר לשור אותו.

שר הבטחון ש. פרס:

אל תחסום - ת'שור בדישו...

שר התיירות מ. קול:

אני לא מציע לעלות על דרך זו עכשיו. אם לא נמצא קו משותף עם ההסתדרות, אין סיכוי שהענין ימצא את פתרונו. היינו צריכים לקיים בירור יסודי עם ההסתדרות על הקו שלנו עכשיו, לאחר מה שקרה עם תוספת היוקר. אנו עומדים בפני בעיות חמורות במשק, ואני בעד חפוש דרך להדברות עם ההסתדרות. איזו תועלת יש בכך שהממשלה תקבל מדיניות שונה משל ההסתדרות, או ההסתדרות תקבל מדיניות שונה משל הממשלה. זה רק יביא לאנרכיה. המצב די קשה ממילא. מכל מקום, כאשר באים לדבר עם העובדים, הם אומרים: מה אתה מדבר איתי על המדיניות הכלכלית, תראה מה קורה עם בנק א"י-בריטניה.

ראש הממשלה י. רבין:

כדי לחקן עובדות, היה בירור, ומשל עמד כל הזמן

בקשר עם הממשלה.

שר התיירות מ. קול:

משל שכב ולא עמד. משל נמצא עתה בחו"ל.

ראש הממשלה י. רבין:

למשל אין השפעה על שנקמן.

שר התיירות מ. קול:

אני מבקש לתאם עמדות עם ההסתדרות. אני מזהיר מפני אשליות. אני לא מתעלף מהמצב של היום, לא מדובר כאן בלחם, חלב או נמלים. יש אי סדר בטלוויזיה. הם חושבים שהם מאיימים עלינו במשהו. אפשר לקיים בירור עם ההסתדרות, אך אני מתנגד להשבתה. אין לנו זכות לכך. פעם הצעתי שהצבא יפעל בנמלים, אך אז דובר על סכנה של סגירת נמלי הארץ. העניין הסתדר בדרך אחרת אחרי פעולה של הממשלה. אל נלך בדרכים שאין לנו אפשרות לפעול בהן. זה יפגע בפרסטיז'ה של הממשלה. אני מציע לברר עם ההסתדרות מה אומרת הועדה שמתכוונים להציע. איני רוצה שזה יתפשט על כל המשק, על הטכנאים והגורמים האחרים. ראש הממשלה צדק באומרו שיש בעיות עם הטכנאים במשרד התקשורת ובכל מקום אחר. אני חושב שצריך להיות בירור עם הועדה המרכזת של ההסתדרות. אני לא בטוח שצריך לסכם עכשיו. אני מציע להטיל על שלושה שרים, שר האוצר, שר העבודה והשר יריב, ואולי גם שר המשפטים אם כי אפשר גם בלעדיו, לשבת עם נציגי ההסתדרות ולנסות להגיע להדברות איתה, ואין צורך ללכת בדרך של הצעות דרסטיות.

השר ג. האוזנר:

אני נגד מנוי ועדה לבדיקת נושא השכר.

יתכן שעל רקע כללי של יחסים בין הממשלה, רשות השדור והצבור, יש מקום לועדה, אך למקד זאת בנושא השכר - אין הדבר נראה לי. אני מניח שישנם עוותים ברשות השדור ובמקומות אחרים. אולי רצוי שנבחר ועדה אשר תלווה את ההתפתחויות השונות במשק.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

ועדת שרים לשכר, עושה זאת.

השר ג. האוזנר:

אין ועדת קבע אש בוחנת את כל פינות ומגזרי השירותים. השנה כאשר החלטנו מה שהחלטנו בעניני שכר, היה ברור לי שכל ענין השכר, אם זה מניעת עוותים, רה-דרוג וכו', פירושו בסופו של דבר לבדוק את כל הענין מחדש, ואיני יודע איפה אנו עומדים. בהחלט יתכן שישנם עוותים במשדד התקשורת, ברשות השדור ובמקומות אחרים.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

זאת אומרת שגם זו תיבת פנדורה.

השר ג. האוזנר:

איני חושב שצריך לבחון זאת לרגל ענין השכר. צריך לעשות כל נסיון כדי לתאם את פעולותינו עם ההסתדרות. סוף סוף גם היא שותפה לנו בעניני השכר. אני מקוה שיושע'נה יעמוד בקשר איתנו לא פחות ממשל, אך אין מקום לכך שחזת הכותרת של שם כזה או אחר, נבדוק מחדש את מדיניות השכר, ולבסוף הייתי מציע, שהרשות תפחית משכרם של עובדי הרשות אותן שעות בהן שהו באסיפה.

מר י. לבני:

זה כבר נעשה.

השר ג. האוזנר:

כאשר העובדים צריכים לעבוד, ובמקום זה הם מתכנסים לאסיפה, לא מגיע להם שכר עבור זה.

שר השיכון א. עופר:

אני שומע את הדיון, ואני בטוח שיש דיונים כאלה לעשרות, ואין הם מגיעים לשולחן הממשלה. זה צריך להגיע לשולחן הממשלה, אם יש הצעה להפסיק את השדורים.

השר ש. אלוני:

לי יש הצעה כזו.

שר השיכון א. עופר:

אם יש הצעה, נדון בה. כל ענין הרה-דרוג אינו שייך לנו, עם כל הכבוד, אנו נכנסים לדיון שאין לנו נתונים לגביו. אם יש הצעה להפסיק את השדורים, נדון בכך. אפשר לדון במדיניות השכר, אך לא דרך הטכנאים של רשות השדור.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מבקש שנקצר, עד כמה שאפשר. יכול להיות שלא היה מקום לדיון כאן, אלא במסגרת ועדת חשדים לשכר.

שר ההסברה א. יריב:

ועדת חשדים לשכר קיבלה החלטה.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

אני מציע להתייחס לשביתת ההאטה או לשביתה שבדרך כאל שביתה במפעל שאיננו חיוני ממדרגה ראשונה. אם צריך לבדוק את השכר, יבדקו את השכר. אם לא צריך, לא יבדקו. אני מסכים עם עופר שאין פה עניין ממשלתי יוצא מן הכלל. מה שיש בו עניין ממשלתי, הוא עמדתנו לגבי הנושא. אני לא מציע להחריף את הנושא ולהציע כך או אחרת, ואני לא מציע להבהל מהמצב. אני לא מרגיש שהמצב פוגע כל כך קשות בצבור, והצבור יעמוד גם בסנקציות יותר חריפות, גם אם יפסיקו את השדורים בחלקם או במקצתם. בכל זאת הצבור יכול לעמוד בכך, ואין סיבה שנזעזע את כל העניין. אם יש עוותים, יטפלו בהם. אם אין, לא יטפלו בהם. ננחה את שר ההסברה, ואין אנו רואים אסון גדול בסנקציות או בהחרפתן. לעומת זאת הועלתה השאלה אם להפעיל צווי רתוק. איני מציע להפעיל צווי רתוק לגבי כל עובדי הרשות, אך ישנם שני דברים שלגביהם אנו חייבים לבדוק את רציפות השדור, וכך נהגנו גם בעבר: 1. שדורים בערבית: במציאות זו, של מדינות ערב וחושבים ערביים בשטחים המוחזקים וערביי ישראל, זהו אחד ממכשירי המלחמה החיוניים ביותר שיש לנו. אני לא מציע שנאמר שישדרו גם מוזיקה ותסכיתים.

ראש הממשלה י. רבין:

למה לשדר תכניות לערבים, חשוב יותר מאשר

ליהודים?

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

כך נהגנו כל הזמן, ואני בהחלט חושב שהשדורים שלנו בערבית, אשר מיועדים לאויב - לצבאות ערב, לערבים בארצות השכנות, - מותר להתייחס אליהם כאל אלמנט אחד מאשר שדורים לישראל. כך היה בעבר, ודומני שפרט למקרה אחד, לא קרה שרשות השדור הפסיקה את השדורים בערבית. פעם אחת קרה דבר כזה, והממשלה החליטה לא לעבור על כך לסדר היום. יש עוד מקרה אחד, שלגביו יש כל ההצדקה המוסרית להפעיל את השדורים אם יסרבו, ואני מניח שלא יסרבו, והוא השדורים ליהדות ברית המועצות. אנו משגעים את כל העולם, אנו לוחצים על האמריקאים בענין הקשר עם יהודי רוסיה, והאמריקאים צריכים לשבש בשל כך את מערכת היחסים שלהם עם ברית-המועצות. לכן אני לא מתאר לי שבענין זה של קשר עם יהודי רוסיה, יש הצדקה לצמצום המשדורים.

הערכתי היא שאם נאמר את הדברים האלה לאנשי רשות השדור מראש, גם לגבי יהודי רוסיה וגם לגבי השדורים בערבית, אני לא מעלה על דעתי שיאמרו כי גם את הענין הזה ישביתו, ואם בכל זאת יאמרו כך, אנו רשאים להפעיל צוים ביחס לכך, ולא ביחס לכל המערכת.

יש שאלה שלישית, שאין לי תשובה עליה, והיא ענין החודשות. יכול להיות שהדבר היחיד שהייתי מציע, הוא לשדר שלוש פעמים ביום את מהדורת החודשות, אך גם אם זה לא יהיה, נוכל לעמוד בכך, אם נסתפק בקריאת העתונים.

שר הבטחון ש. פרס:

אפשר לשדר את מהדורת החדשות בגלי צה"ל.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

איני חושב שעשינו דבר טוב בכך שאיחדנו את מהדורת החדשות בגלי צה"ל עם אלה של רשת א'. עתה אין להם חדשות משלהם.

השר ש. אלוני:

אפשר לגייס את עובדי קול ישראל למלואים.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

אני לא כל כך ממחר לגייס את צה"ל להלחם בעביתה. שלוש פעמים ביום, אפשר להסתפק במהדורות חדשות, זה מספיק לכל צרכיו של העם היהודי, ואין צורך להכנע לשובתים או להחריק את העניין. אם יש שביתה, צריך לטפל בה במשור יחסי חשכר הרגילים. אני לא חושב שזה אסון גדול. אך באשר לשדורים ברוסית ובערבית, עלינו לומר להם שעל כך לא נוכל לעבור לסדר היום, ואם נגיע לענין החדשות, אני מציע כי אלה ישודרו שלוש פעמים ביום, וגם בענין זה אני מוכן לוותר.

שר ההסברה א. יריב:

בינתיים משדרים שש פעמים ביום.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מציע, אולי נבחן את ההצעה לסדר של חשד עופר. היתה החלטה של ועדת חשרים לשכר, אני מציע לאשר את החלטת הועדה ולהסמיך את ועדת חשרים לשכר להמשיך לטפל בענין.

שר התיירות מ. קול:

מה היתה החלטה של ועדת חשרים לשכר?

ראש הממשלה י. רבין:

לא להענות לתביעת הטכנאים.

חשר ש. אלוני:

הועלו כמה דברים עקרוניים, למשל הקמת ועדה לבדיקה בענין זה - כן או לא.

ראש הממשלה י. רבין:

למה צריך להחליט על כך היום תחת איום שביתה?

חשר ש. אלוני:

להיפך, אני נגד זה.

ראש הממשלה י. רבין:

לא מציעים לדון בכך היום. אנו דנים באפשרויות

ואין פה שום הצעת החלטה.

שר העבודה מ. ברעם:

ועדת השרים לשכר לא החליטה שום דבר לגופו של ענין, אלא אם העובדים יפסיקו את הסנקציות. רק אז נהיה מוכנים לדון איתם.

ראש הממשלה י. רבין:

לשם מה אנו דנים בכך? מה ייצא מכך?

שר ההסברה א. יריב:

אני רוצה להבין מה פירוש הדבר, שהממשלה מקבלת

את העובדה שהסנקציות נמשכות.

ראש הממשלה י. רבין:

לא היתה הצעה להשבית את רשות השדור ולא היתה

הצעה להוציא צווי רתוק.

חשר ש. אלוני:

אפשר לפנות אל ועדת הכספים של הכנסת בבקשה לא

לאשר להם תקציב.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

אני מבקש להעיר הערה.

ראש הממשלה י. רבין:

נכנסנו לדיון שבמידה רבה היה מיותר. הממשלה

אינה הפורום לדון בכך.

שר ההסברה א. יריב:

תסלח לי ראש הממשלה, יש סנקציות, שמעתי מה שאמר
השר האוזנר: את ראש הממשלה לא מקליטים. מישאו אחר גם כן אין מקליטים. שדות
שדור אשר נוגע לכל הצבור. אם הממשלה אומרת שלא אכפת לה שיש סנקציות, זה צריך
להיות ברור.

ראש הממשלה י. רבין:

מהי ההצעה, אם הסנקציות נשארות וההשבתה אינה

בידינו?

שר ההסברה א. יריב:

צריך לאשר שהסנקציות נשארות.

ראש הממשלה י. רבין:

לא צריך להחליט על כך, כי לא החלטנו על השבתה.

שר העבודה מ. ברעם:

צריך לאשר את הצעות ועדת השדים לשכר, ואז הם

יופיעו בפנינו.

שר התחבורה ג. יעקבי:

כלי הנמקות, אני רוצה להציע: א. לאשר את החלטות ועדת השדים לשכר ולהסמיך אותה להמשיך בטיפול; ב. לקרוא לעובדים לחזור לעבודה הקינה ומלאה.

השר ש. אלוני:

מיר.

ראש הממשלה י. רבין:

האם יש הצעות אחרות לסדר?

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

אני אומר: להסמיך את ועדת השדים להמשיך במשא ומתן, ובפנים (בינינו) אני אומר: כולל הסכמה למנוי ועדה.

השר ש. אלוני:

משום פנים ואופן לא.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

את זאת איני מציע לפרסום.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

חשבתי שהדיון הזה אינו בגלל העניין הקונקרטי אלא בגלל שזהו מבחן ראשון למדיניות השכר. מדיניות ועדת השרים לשכר היא לא להענות לתביעות הספציפיות, בין אם קוראים להן רה-דרוג ובין אם קוראים להן תקון עוותים, כי על כך הושחת ההסכם שהוא בסך הכל לשנה, והמדיניות הכלכלית צריכה להיות ליותר משנה. לכן החלטנו שעל התביעה לרה-דרוג יש תשובה שלילית, אך אנו מוכנים לשבת עם הטכנאים להסברה ושכנוע, לאחר שיבוטלו הסנקציות. אני מסכים לנוסח של אשור ההמלצות, אך אני רואה בהחלטת ועדת השרים לא רק עניין פרוצדורלי, מתי נפגשים עם העובדים, אלא עניין עקרוני.

שר העבודה מ. ברעם:

אני חושב שכל מי שרוצה לתקן, אינו מתקן. ועדת השרים לשכר החליטה משהו גם לגבי עובדי הדואר, ושנקמן הוא גם מזכיר הטכנאים של שירותי הדואר. העמדנו הצעה פשוטה מאד בפני ועדת השרים, והיא נתקבלה. יתכן שכל שר חושב דבר הפוך. אני מציע לממשלה לא לסגור ולא לפתוח את העניין. הם טענו, מדוע קיבלה ועדת השרים החלטה מבלי לשמוע אותם. אמרנו שועדת השרים תהיה מוכנה לשמוע אותם אם יפסיקו את הסנקציות.

השר ש. אלוני:

יש להקפיד על כך שלא נדבר איתם לפני שיפסיקו את

הסנקציות.

שר השיכון א. עופר:

אם מאשרים את החלטת ועדת השורים לשכר או מסמיכים אותה, זה דבר אחד. ברגע שצוהלים לקרוא להם לחזור לעבודה - נכנסים לעניין.

ראש הממשלה י. רבין:

ישנה ההצעה של השר יעקבי, אשר כוללת שני חלקים: הממשלה מאשרת החלטת ועדת השורים לשכר בנושא, ומסמיכה אותה להמשיך במשא ומתן, והצעה שניה: לקרוא לעובדים לחזור לעבודה תקינה ומלאה.

מי בעד החלק הראשון של הצעת השר יעקבי?
(רוב בעד)

מי בעד החלק השני של ההצעה?
(רוב בעד)

מי מתנגד? (אין)
(מתנגדים)

ההצעה נתקבלה, הדיון בנושא זה הסתיים.

מ ת ל י ט י ם :

א. לאשר את החלטת ועדת השדים לעניני שכר מס' ש/5 מיום י"ב באב תשל"ד (31.7.74).

ב. להסמיך את ועדת השדים לעניני שכר להמשיך ולטפל בסכסוך העבודה ברשות השדור.

ג. לפנות אל טכנאי רשות השדור לחזור לעבודה סדירה ומלאה, לאלתר.

820. עונש מוות למחבלים - המשך הדיון

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

יכול להיות שאוכל לחסוך לממשלה דיון ארוך, לאחר שאומר מה המלצתי. המצב היום הוא, שישנם כמה וכמה חוקים שעל פיהם מובאים חבלנים לדין, והחוקים האלה מסמיכים את בתי המשפט להטיל עונש מוות לא כעונש יחידי אלא כעונש אפשרי. קיימת החלטה של הממשלה מ-29.10.67 האומרת: "עד לקבלת החלטה חדשה, להורות ליועץ המשפטי לממשלה ולפרקליט הצבאי הראשי, כי הפרקליטים והתובעים הצבאיים המופיעים בבתי-משפט ובבתי-דין צבאיים, יודיעו בקשר לגזרי הדין, שאינם דורשים הטלת עונש מוות על הנדונים".

במקרה ספציפי אחד, הוא המקרה של קוזו אוקמוטו, דנה הממשלה בשאלה, האם במקרה זה רוצים לסטות מן ההנחיה הכללית, ואחרי דיון שנערך ב-26.7.72, החליטה הממשלה פה-אחד לא לשנות את ההחלטה הקודמת מ-29.10.71.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

האם זה היה פה-אחד?

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

פה-אחד, אני קורא מהפרוטוקול. כיצד עלה העניין?
הוא עלה כי היו הצעות לסדר היום בחודש מאי, ועל דעת ראש הממשלה דאז, הודעתי מעל במת הכנסת שהנושא יידון בממשלה. הנושא הועבר לפי הצעתי לוועדת החוקה חוק ומשפט, ובקשתי מהוועדה והיא נענתה לבקשתי, לחכות עם הדיון בוועדה עד שהממשלה תקבע עמדתה. על רקע זה המלצתי בפני הממשלה שלא לשנות את המצב הקיים. פירוש הדבר שלא לשנות את החוקים אשר לפיהם מוסמכים בתי המשפט להטיל עונש מוות, לא לשנות את ההנחיה לתובעים מ-1967, שלא לתבוע עונש מוות ולהשאיר לעצמנו את האפשרות לדון בכל מקרה חמור מיוחד, לפי הנסיבות של אותו מקרה. אם ההמלצות האלה מקובלות על הממשלה, לא יהיה לי צורך לפתוח בהרצאה מלאה ורחבה להנמקת העמדה הזו. אם יש התנגדות להמלצה זו, אני צריך לנמק למה זו המלצתי.

שר הבטחון ש. פרס:

אפשר להצטרף להמלצת שר המשפטים?

שר השיכון א. עופר:

אם אין הצעה לשנות, אני מציע שלא יתקיים דיון.

ראש הממשלה י. רבין:

האם יש מי שרוצה להביע דעתו?

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

הבעיה אם לשנות את הקיים או לא, כרוכה לא רק במה שכתוב אלא במה שנהוג. אם נאמר שאיננו משנים את המצב הקיים, נאשר לא רק את המצב הכתוב, אלא גם את מה שהיה קיים כאינטרפרטציה של הממשלה. אם לא נוסיף אף מלה אחת, אני חושב שלפחות מבחינת המגמה של הממשלה, הייתי חושב שנשגה אם נאמר כי נמשיך לנהוג בהתאם לקיים, ודווקא הדוגמה של קוזו אוקמוטו היא הנותנת, כי פירוש הדבר שגם באותם מקרים יוצאי דופן שביוצאי הדופן שהיו, הממשלה החליטה לא לסטות מהקו. אני חושב שהיו מספר המנעויות בעת הדיון על מקרה קוזו אוקמוטו. אני יודע שהיו מספר חברים שהציעו בצורה מפורשת לתבוע עבורו עונש מוות.

שר התיירות מ. קול:

היתה גם הצעה לשלוח אותו ליפאן, כדי לחסוך הוצאות הקמת תא מיוחד עבורו.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

אני חושב שיש לנו אינדיקציה מסוימת לועדת החוקה, אם כי נדמה לי שעל החוק הזה דנו בשעתו בועדת חוץ ובטחון. האינדיקציה היא לא רק לועדת החוקה, אלא לסביבה, לעולם ולמחבלים, שננהג באותם מקרים יוצאי דופן בהם יש חריג, בצורה בה תראה עצמה הממשלה זכאית ואולי חייבת לאפשר לתובע לתבוע הפעלת עונש מוות, ואשמח שנמוק אחד ויחידי משורה של נמוקים: לכלל שהנחה אותנו היו הרבה פנים, גם הומניטריים, גם אידאולוגיים וגם מעשיים, הכלל שהינחה אותי הוא, שעל ידי כך שמפעילים עונש מוות...

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

רגע אחד, אם יש דיון, אני מבקש להרצות על הנושא. אם מציעים לשנות, אני רוצה לומר מדוע לא לשנות.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

אומר את דעתי. הצעתי היא שהממשלה תמצא דרך להורות במקרים מיוחדים ליועץ המשפטי לחבוע עונש מוות. אם אנו אומרים שאין מה לשנות, אז אין מה לשנות. אם נאמר שאין צורך בשנוי חקיקה או בשנוי נוהלים, גם זאת צריך להגיד, אחרת לא נשיג מה שצריך להשיג כלפי פנים וגם כלפי חוץ.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

לפי המלצתי, הסעיף הראשון של ההחלטה שלנו היום צריך להיות, שאין אנו משנים את ההחלטה הקודמת מה-29.10.67. לדעתי גם ההחלטה הזו כמות שהיא, קבוע בה על רקע המצב החוקי, שעונש מוות קיים כעונש אפשרי, שהממשלה יכולה בכל עת להפעילו, כפי שעשתה לגבי מקרה אוקמוטו. הממשלה יכולה לחזור ולשקול את הענין לגבי מקרה קונקרטי מסוים. הממשלה שקלה, דנה באופן ספציפי והחליטה שלא להפעיל את עונש המוות. אני מציע שעל ההחלטה בסעיף א', אשר תאמר כי ההחלטה שלנו מאוקטובר 1967 נשארת בעינה, יתווסף פסוק נוסף אשר יאמר בערך כך, שהממשלה רשאית בכל עת לחזור ולדון בשאלת יישומו של העונש למקרה קונקרטי, ואת זאת אני מציע כהשלמה בעקבות דברי השר הלל.

השר י. גלילי:

את זאת הצעתי גם לפני דברי הלל.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

קודם אמרתי זאת כאינטרפרטציה המשמעות מהסעיף עצמו. עכשיו אני מוכן להכניס זאת כחלק מההצעה.

השר י. גלילי :

צריך להחליט אם נכנסים לדיון כולל, ואם נכנסים לדיון כולל, נפתח אותו בצורה מסודרת כראוי לדיון בנושא זה. אך אם זה יכול להסתכם בפרימטר הזה שבין הלל לשר המשפטים, אפשר לנסח הצעה.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק :

הצעתי הצעה.

במקום שיאמר כי הממשלה תנהג לבחון מקרים כאלה, ייאמר כי הממשלה תראה עצמה חופשית, אך זהו ענין של נסוח.

שר התיירות מ. קול :

זהו מס-שפתיים ששר המשפטים רוצה לשלם לשר הלל. אין לו כל תוכן. זה רק כדי לצאת ידי חובה.

השר י. גלילי :

זה יותר טוב ממס-שפתיים.

ראש הממשלה י. רבין :

אתה חושב שאין בכך תוכן.

שר התיירות מ. קול :

אני חושב שאין בכך תוכן. גם לפני כן יש לממשלה אפשרות לדון. יש החלטה שיש עונש מוות והוראה שלא להפעילו. כדי להפעילו צריך לדון בממשלה ולחת הוראה שיופעל. לפני כן אי אפשר יהיה להפעילו. העניין הזה הוא נושא נכבד שהיה בדיון בכנסת, והתבטאו לגביו כמה חברי כנסת. היה מי שדיבר בשם סיעתו, והיה מי שהתבטא באופן פרטי, כמו חבר הכנסת שערי, אשר לא קיבל אשור מסיעתו לדון בכך, והוא גם אמר זאת בעת הדיון. השאלה אינה אם אני יותר הומני מהלל או פחות. העניין הוא פסיכולוגי ויותר מפסיכולוגי, - האם אנו רוצים להפוך את החבלנים האלה לקדושים, האם אנו רוצים להביא להזדהות של האוכלוסיה בישראל ובשטחים איתם? אם כן, זוהי הדרך להביא לכך.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

כאילו עושים מקורו אוקמוטו אליל חדש ומזדהים

איתו.

ראש הממשלה י. רבין:

אני בעד הצבעה כרגע. הצעה אחת היא הצעתו של צדוק, על שני סעיפיה. זוהי הצעה לסדר במקום כניסה לדיון. אם תתקבל, הרי זה סוף פסוק. אם לא - יהיה דיון.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

האם אפשר לשמוע את הנסוח הסופי?

חשר ש. אלוני:

אתה תעזור לו לנסח.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

את זאת אמרה שולמית.

ראש הממשלה י. רבין:

מי בעד הצעת השר צדוק?
(12 בעד)

מי בעד עריכת דיון?
(אין)

שר התיירות מ. קול:

רציתי למסור הודעה. איני בעד דיון, אני תומך בכך שלא נשנה שום דבר, כיוון שבהצעת השר צדוק יש שינוי נסוחי ולא שינוי בתוכן. לא הצבעתי על כך.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

למען הסדר, אני חושב שכדאי להצביע על הסעיף הראשון בנפרד, כי הוא יכול להתקבל פה אחד. ההסתייגות היא בסעיף 2.

השר ג. האוזנר:

אל תהיה בטוח. אני מסתייג מהסעיף הראשון.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

בסדר.

השר ג. האוזנר:

אני נמנעתי, כי על פי החלטת המוסדות של המפלגה שלי, איני יכול לתמוך במה שאני בעצם תומך, והוא רוויזיה בהחלטה על עונש מוות. אני וקול מייצגים עמדות קוטביות בנושא זה. אני מבקש שזה יירשם בפרוטוקול.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

מאחר וכל מיני חברים אמרו שהצביעו כי אין שינוי בהחלטה, אני מודיע שלא כך הדבר הוצג ולא כך הובן. אין זה נכון שאין שינוי במה שכתוב, זה בהחלט אינו השארת המצב כפי שהוא.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

לא הייתי רוצה שיהיה מקום לפרשנויות שונות. אני מבין את החלטת הממשלה כך: משאירים את המצב הקיים, הדבר שהשתמע עד כה כדבר המובן מאליו הוא, שהממשלה חופשית בכל עת לדון ביישום לגבי המקרה הקונקרטי. אמרנו את הסעיף השני במפורש.

ראש הממשלה י. רבין:

זוהי משמעות ההחלטה.

שר ההסברה א. יריב:

אם זה נאמר במפורש, אני בעד.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

אם כך, הייתי מצביע נגד ההצעה. משום שיש פה אינטרפרטציה שונה של הנושא.

מחליטים:

(ב-12 קולות ללא התנגדות): תעמוד בעינה החלטת הממשלה מיום 29.10.67 לפיה ניתנה הוראה ליועץ המשפטי לממשלה ולפרקליט הצבאי הראשי כי הפרקליטים והתובעים הצבאיים המופיעים בבתי המשפט ובבתי דין צבאיים, יודיעו בקשר לגזרי הדין שאינם דורשים הטלת עונש מוות על הנדונים.

הממשלה תראה את עצמה חופשית לחזור ולדון בכל עת בשאלת יישומה של ההחלטה הנ"ל למקרה קונקרטי.

(המשך רשמה א.א.)

821. פתיחת בנק פלשתיין ברצועת עזה

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

ראש הממשלה מינתה ועדת שרים באפריל 1974, בראשותו של שר המשפטים, והטילה על הוועדה לבדוק הצעות בדבר חידוש הפעלתם של בנקים ערביים בשטחים. הבעיה מתחלקת לשני חלקים: האחד הוא רצועת עזה, והשני הוא יהודה ושומרון. המצב בכל אחד משני האיזורים הללו הוא שונה. בעוד שבוצעה עזה פועל בנק פלשתינאי שהוא תאגיד שכל פעולתו היא ברצועת עזה בלבד, הרי שהסניפים של הבנק הערבי ביהודה ושומרון הם סניפים של בנק שמרכזו הוא בירדן, ברבת-עמון. אל השאלה היותר מסובכת, של הפעלת הסניפים הללו של הבנק שמרכזו ברבת-עמון, טרם הגענו, כלומר טרם סיכמנו. מצאנו שיש צורך עוד בכמה בירורים. אבל מצאנו שאנחנו יכולים לסכם את העניין לגבי רצועת עזה, והמלצת ועדת השרים היא להסמיך את מושל רצועת עזה וצפון סיני לחתום על הסכם עם חברי מועצת המנהלים של בנק פלשתינאי, על יסוד העקרונות שלהלן:

1. סניף עזה של בנק פלשתינאי ייפתח לתקופה שלא תעלה על ששה חודשים, למטרה של גביית חובות בלבד. הכסף שייגבה יופקד לחשבון הבנק במוסד בנקאי אשר יוקפא עד שיפתח הבנק לעסקים.
2. הבנק יוכל להיפתח לעסקים בתום תקופת המעבר, אם יהיה לו הון עצמי נקי של מיליון לירות לפחות (כלומר בתום אותם ששה חודשים), בתום שלב גביית החובות. הבנק לא יכול להמשיך בעסקים נוספים אחרי תום 12 חודשים מפתחת העסקים אלא אם ההון העצמי הנקי שלו הושלם לסכום של 2 מיליון לירות לפני תום אותם 12 חודשים נוספים. פירושו של דבר: ששה חודשים לגביית חובות בלבד ולהבאת ההון העצמי לסכום של מיליון, ואז הבנק ייפתח לעסקי בנק רגילים. עוד 12 חודשים - להעלאת ההון העצמי ל-2 מיליון. אם הוא יגיע בתום ששה חודשים למיליון, אבל לא יעלה לשני מיליון תוך השנה הנוספת - הבנק ייסגר, אלא אם אז נחליט אחרת.
3. התחייבויות הבנק למוסדות ממשלתיים מצריים או לתושבים מצריים תוקפאנה ולא תיחשבנה חלק מן ההתחייבויות לצורך חישוב ההון העצמי הנקי.

4. הבנק יהיה כפוף לצווי הממשל אשר יותאמו לחוקי הבנקאות בישראל בכל הנוגע להוראות נזילות ופיקוח על הבנקים, ולפיקוח המחלקה לפיקוח על בנקים בבנק ישראל, בכל הנוגע לנושאי הפיקוח על הבנקים.

5. מנהלי הבנק החותמים על ההסכם יתנו ערכויות אישיות לביצוע נאמן של כל תנאיו. (המדובר בבני משפחת שאווה).

6. עם הפעלת ההסדר המפורט לעיל יודיע בנק ישראל לציבור הרחב כי בהפעלת ההסדר אין משום נטילת אחריות מצד בנק ישראל או מצד כל רשות ישראלית לכושר הפרעון של הבנק. (על רקע הנסיון שלנו בישראל משמעות הסעיף הזה די ברורה).

שר העבודה מ. ברעם:

אולי נעשה את זה לגבי כל הבנקים, לא רק לגבי בנק

פלשתיין?

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

עכשיו אנחנו דנים ברצועת עזה.

זוהי המלצת ועדת השרים פה אחד, ואנחנו מבקשים מהממשלה להפוך את ההמלצה להחלטה של הממשלה.

ראש הממשלה י. רבין:

יש הסתייגות של מישור?

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

לא היתה.

ראש הממשלה י. רבין:

אני שואל כאן. אם אין - הענין מאושר.

מ ח ל י ט י מ :

להסמיך את מושל רצועת עזה וצפון-סיני לחתום על הסכם עם חברי מועצת המנהלים של בנק פלשתיין, על יסוד העקרונות כדלהלן:

א. סניף עזה של בנק פלשתיין ייפתח לתקופה שלא תעלה על ששה חודשים, למטרה של גביית חובות בלבד.

הכסף שייגבה יופקד לחשבון הבנק במוסד בנקאי, אשר יוקפא עד שיפתח הבנק לעסקים.

ב. הבנק יוכל להיפתח לעסקים בתום תקופת המעבר, אם יהיה לו הון עצמי נקי של מיליון לירות לפחות, בתוך שלב גביית החובות. הבנק לא יוכל להמשיך בעסקים נוספים אחרי תום 12 חודשים מפתיחת העסקים אלא אם ההון העצמי הנקי שלו הושלם לסכום של 2 מיליון לירות לפני תום אותם 12 חודשים נוספים.

ג. התחייבויות הבנק למוסדות ממשלתיים מצריים או לתושבים מצריים תוקפאנה, ולא תיחשבנה חלק מן ההתחייבויות לצורך חישוב ההון העצמי הנקי.

ד. הבנק יהיה כפוף לצווי הממשל אשר יותאמו לחוקי הבנקאות בישראל בכל הנוגע להוראות נזילות ופיקוח על הבנקים, ולפיקוח המחלקה לפיקוח על בנקים בבנק ישראל - בכל הנוגע לנושאי הפיקוח על הבנקים.

ו. עם הפעלת ההסדר המפורט לעיל, יודיע בנק ישראל לציבור הרחב כי בהפעלת ההסדר אין משום נטילת אחריות מצד בנק ישראל או מצד כל רשות ישראלית לכושר הפרעון של הבנק.

822. הצעת חוק קרן וולף, תשל"ד-1974 - המשך הדיון

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

אני מציע שהיועץ המשפטי יציג את הענין.

היועץ המשפטי לממשלה מ. שמגר:

כדי לרענן את הזכרון לגבי קרן וולף: - מדובר ביהודי עתיר נכסים, שמוכן להקדיש סכום שנע בין 10 ל-12 מיליון דולר ליצירת קרן שתחלק פרסים לאנשים המצטיינים בתחום המדע.

ראש הממשלה י. רבין:

בארץ ובחו"ל?

היועץ המשפטי לממשלה מ. שמגר:

כן. כדי שכוונתו תבוא לידי גיבוש מדוייק הוא קבע למעשה את הדפוסים של פעולת הקרן על ידי כך שנתן טיוטה של הצעת חוק ושל תקנון של גיהול הקרן, שלאחר מכן תורגמה לעברית, וזוהי למעשה הצעת החוק

שלפנינו.

בדיון שהיה בממשלה הקודמת בענין אישור הצעת החוק הזאת התעוררו ספקות לגבי סעיף אחד, הסעיף שלפיו צריך היה המנהל הכללי של הקרן להיות פטור ממס-הכנסה. קויימה שיחה בין הגברת מאיר לבין התורם, שבעקבותיה היו שיחות נוספות עם פרקליטיו, ולבסוף הסכים התורם למחוק את הסעיף הזה של הפטור ממס-הכנסה, תמורת הבטחה שיקבל מכתב משר האוצר שהממשלה תתירם בכל שנה לקרן סכום שיהיה זהה למס שנגבה ממשכורתו של המנהל.

הרעיון שביסוד הענין הזה הוא שזהו אדם משונה, בן שמונים וכמה, שאומר שאיננו רואה למה הממשלה צריכה להתעשר ממס-הכנסה שהיא גובה מכסף שכולו הוא יצירה שלו, של כסף מחו"ל שהביא הנה. זוהי איפוא פשרה, שהחוק לא יזכיר את הפטור ממס הכנסה והמנהל ישלם מס הכנסה, אבל הממשלה תשלם בכל שנה סכום דומה לקרן שמחלקת פרסים. אני מבין ששר האוצר מוכן לתת מכתב כזה.

זה המצב כיום. הייתי מסכם אותו כך: זהו יהודי משונה, שמוכן לתת כסף בתנאים מסויימים, והשאלה היא אם בתנאים אלה שהוא הכתיב למעשה אנחנו מוכנים ליצור את הקרן, או שאנחנו אומרים לו "לא מדובשך ולא מעוקצך", איננו רוצים את הכסף. כי עובדה שבמצבו ובגילו אין הוא נותן לשינויים מבחינת הרכב המנהלים וכו'.

שר החינוך והתרכות ביקש לבדוק באיזו מידה אפשר לשנות את הרכב הנאמנים שהוא קבע מראש כי יהיו: נגיד בנק ישראל בהווה ובעבר (דוד הורוביץ); מנכ"ל הבנק לפיתוח התעשייה (מר אברהם נאמן); המנהל הכללי של הקרן, ומר פנחס ספיר.

שר התחבורה ג. יעקבי:

מי המליץ עליהם?

היועץ המשפטי לממשלה מ. שגור:

אני מעולם לא ראיתי אותו. כך שלגבי ידי זה קצת כמו "הטירה" של קפקא. שאלתי אותו בטלפון דרך הפרקליט, והוא אמר שהנאמנים אינם הגורם שצחק את הפרסים. יש ועדות פרסים שיורכבו על ידי שר החינוך והתרבות. הנאמנים מנהלים את הרכוש, ולכן הוא קבע כנאמנים אנשים שמבינים בענייני רכוש ולא בענייני מדע, ולכן איננו מוכן להסתלק מן ההרכב.

ראש הממשלה י. רבין:

כלומר, הנאמנים מנהלים את העסק; ועדות הפרסים מתמנות על ידי שר החינוך והתרבות.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

שר החינוך והתרבות ממנה מועצה שמנהלת את הגוף הזה (זה כתוב בחוק).

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

המועצה תמונה על ידי המייסדים, ואחר כך על פי הצעת הנאמנים. זאת היתה הסיבה שאני בכל זאת התעקשתי בענין זה (תבדוק בבקשה סעיף 5). שר החינוך הוא יושב-ראש מועצה שלא הוא מרכיב אותה.

ראש הממשלה י. רבין:

נכון. כתוב: "ימונו בידי המייסדים".

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

זוהי חצי-צרה. אבל גם נשיא המדינה שימנה את חברי המועצה ימנה אותם על פי הצעת הנאמנים, כשאינן בין הנאמנים אפילו אחד שהוא איש חינוך, אלא רק מנהל הבנק לתעשייה וכו'.

היועץ המשפטי לממשלה מ. שמגר:

בסעיף 5 נאמר: שר החינוך ישמש יו"ר המועצה; שאר חבריה הראשונים ימונו בידי המייסדים. המייסד זה הוא עצמו, וולף. לאחר מכן ימנה נשיא המדינה את חברי המועצה לפי הצעת הנאמנים. נשיא המדינה יכול למנות גם לא אנשי חינוך.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

לפי הצעת הנאמנים.

השר ש. אלוני:

עוד אין מועצה ואין פרסים. אז למה לדון?

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

זאת היתה הערתי היחידה, בבחינת הסתפקות במועט. אילו אפשר היה להכניס בין הנאמנים איש משרד החינוך, או מנכ"ל משרד החינוך, איש שמבין בכסף...

ראש הממשלה י. רבין:

כתוב ששר החינוך ישמש יו"ר המועצה.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

אז אפשר ללכת לכנסת ולהציע את החוק.

היועץ המשפטי לממשלה מ. שמגר:

זאת חשבתו של האיש: לקבל את החוק ואת ההסכם כמות שהוא. אפשר כמובן תמיד לא לאשר את ההצעה, ולהמשיך אתו בדיון. הסכנה היא רק שהוא בגיל כזה שהוא עלול להיעלם ביום אחד.

ראש הממשלה י. רבין:

שמענו את הנתונים.

שר התחבורה ג. יעקבי:

בישיבה הקודמת ערערתי על כמה אלמנטים במסמך הזה, למרות שהמסמך הונח לפני הממשלה לפני שהסעיף נדון. לאחר שעיינתי במסמך יש לי כמה שאלות, שהן למעשה הסתייגויות. קודם כל, לענין של מס הכנסה. אמנם, יש כאן תיקון האומר שהממשלה תתרום לקרן סכום השווה לסכום מס-הכנסה שמנוכה ממשכורתו של מנכ"ל הקרן.

היועץ המשפטי לממשלה מ. שמגר:

הם ויתרו על הכתיבה בתוך החוק, אלא זה ייאמר

במכתב של שר האוצר.

שר התחבורה ג. יעקבי:

הבנתי. אבל זה לא דבר שישאר בסוד בקרב הפורום היושב כאן, אלא זה ייהפך לתקדים לגבי כל מיני מוסדות וקרנות במדינת ישראל. ואני מסתייג מכך הסתייגות מוחלטת. לא אצביע בעד כל הצעת החוק רק בגלל הסעיף הזה. גם אם הוא היה יחיד שאני מסתייג ממנו - לא הייתי מצביע בעד החוק, בגלל הסעיף הנאפשר לממשלה להחזיר לקרן את הסכום שמנכ"ל הקרן חייב בו במס הכנסה כתוצאה משכרו. אנחנו רוצים לבטל עיוותים בתחום המיסוי, ושר האוצר ואחרים מדברים, בצדק, השכם והערב בנושא זה של הצורך במבנה מסים נקי וגלוי. אני חושב שהתקדים הזה הוא תקדים שהולך בכיוון ההפוך, כצורה החמורה ביותר.

דבר שני: אני מסתייג מאופן ההחלטה. אינני מכיר לא את מצבו הבריאותי ולא את מצבו המנטלי של החורם, אבל אני מסתייג מהרכב חבר הנאמנים. אני חושב שזהו חבר נאמנים שאיננו מתאים לקרן מהסוג הזה.

שלישית, אינני מבין. בסעיף ג' שבתיקון נאמר: חדלו מר ספיר ומר הורוביץ לכהן כנאמנים - יקטן מספר הנאמנים לשלושה. חדל מר זנבר לכהן כנאמן - יחמנה במקומו מי שבאותה עת יכהן כנגיד בנק ישראל; חדל מר נאמן לכהן כנאמן - יחמנה במקומו מי שבאותה עת יכהן כמנהל כללי של הבנק לפיתוח התעשייה. כלומר, הבנק לפיתוח התעשייה הוא המוסד המרכזי של הקרן; אינני מבין מדוע. כשזר ספיר ומר הורוביץ חדלים לכהן - הם חדלים לכהן. לגבי מר זנבר יש משהו. אבל מה הקשר בין הבנק לפיתוח התעשייה ובין קרן אמנות ספרות ומדע? אני מתקשה להבין איך מדינת ישראל יכולה להגיש הצעת חוק כזאת לכנסת. הכנסת תצטרך לדון בעניין. מצבנו בכנסת לא הכי טוב. אנחנו נותנים כאן טרף לביקורת ציבורית קטלנית על העניין.

ושנית, כל הענין הוא בעיני תמוה מריטורית. ולאחרונה: כתוב "מדינת ישראל תתרום". כלומר, נוסף לתרומה שלו, בכל שנה מדינת ישראל תתרום...

היועץ המשפטי לממשלה מ. שמגר:

לא, זה נמחק.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

לא. כתוב: תתרום כפי שחליט.

היועץ המשפטי לממשלה מ. שמגר:

לאור המכתב של שר האוצר הוא ויתר על זה.

דיברתי איתו.

שר התחבורה ג. יעקבי:

כלומר, מדינת ישראל לא תתרום סכום לקרן?

ראש הממשלה י. רבין:

פרט למס-הכנסה.

שר האוצר י. רבינוביץ:

בדרך כלל נהוג שכאשר הממשלה הקודמת בחנה את העניין - אפשר לערער, אבל הנסיון, הפרקטיקה והטקט מכתיבים שננהג תוך הבנה עם הממשלות האחרות. בעבר, גם אם ערערת על פרט זה או אחר, אם זה לגבי לבנון או נמיר - כך נהגנו. הממשלה הקודמת ביורה את העניין. אפשר כמובן על כל סייג למצוא משהו. אבל העניין נגמר שם, והממשלה הקודמת ייפתחה את כוחה של רה"מ ללכת לתורם ולגמור את העניין, רק בסעיף הזה. כלומר, זאת עובדה, עובדה שהיתה.

עכשיו לעצם העניין. אני חולק החלטית על גישתו של חשד יעקבי. זה לא מפעל עסקי. הממשלה איננה משקיעה כאן שום דבר. זוהי קפריזה של יהודי שהביא למדינת ישראל 13 מיליון דולר. הוא איננו מבקש ממנה שום דבר. 10 מיליון הוא נותן...

שר הדתות ושר המשפטים ח. צרוק:

מיליונים של קפריזות.

שר האוצר י. רבינוביץ:

מה הוא מבקש? זהו מפעל שיוסיף יוקרה עצומה למדינה.

חשד ש. אלוני:

לא. זה מערער...

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני מכיר הרבה מאד קרנות בעולם. הקפריזה של האיש היא שהוא ממנה את האנשים שיש לו אמון מלא שהם ינהלו את העניין בצורה מתאימה. מה הממשלה צריכה להתערב בעניין? איננו מכירים את האנשים? לי איכפת מי יהיה הנגיד הבא? לי איכפת מי יהיה במקומו של מנהל הבנק לפיתוח התעשייה? אלה אנשים שהוא חושב שיש להם הכנה איך לנהל את הענינים הכספיים, והוא מינה אותם. הוא לא רוצה שאף אחד יתערב בכלל בעניין זה.

על מה אנחנו כן צריכים לעמוד? על כך שאנשים אלה לא ינהלו את עניני התרבות והספרות. זה כן. וזה הובטח.

אני אומר את הדבר הזה לשר החינוך והתרבות: אינני חושש מהעניין. יש נשיא מדינת ישראל, והוא שממנה. הוא יכול לייעץ, ואנחנו מכירים גם את האנשים האלה ואלה שיבואו במקומם. הרי יש גם איזו לוגיקה. אני מניח שזה יהיה בתיאום, וששר החינוך - יהיה מי שיהיה - יהיה יו"ר המועצה הזאת. אילו באמת לא עמדנו בפני אפשרות של אבדן כל 13 מיליון הדולרים...

ראש הממשלה י. רבין:

זה 13 או 10 מיליון?

שר האוצר י. רבינוביץ:

זה 10 מיליון. אבל היהודי הזה אומר שיש לו עוד

4 מיליון, שגם הם יעברו.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

אז מה אתה עושה עם המיליון הזה?

שר האוצר י. רבינוביץ:

זה לא חשוב. זוהי קרן של 10 מיליון, ואני יודע שיש ליהודי הזה עוד שלושה מיליון שבסופו של דבר יעברו לענין הזה.

אילו הייתי במצב שאפשר להכניס עוד סעיף כזה או אחר... אבל אני חושש לנגוע בענין, בכל יום. הוא בן 89.

שר התחבורה ג. יעקבי:

הוא התבגר בשנה תוך חודש.

שר האוצר י. רבינוביץ:

או בן 87. אל ניגש אפוא לענין הזה כאנשי עסק.

אני מכיר גם עסקים.

השר ש. אלוני:

למה צריך חוק לענין הזה?

שר האוצר י. רבינוביץ:

מכיוון שהוא רוצה שיהיה לדורי-דורות.

השר ש. אלוני :

ספיר לא יחיה לדורי-דורות.

שר האוצר י. רבינוביץ :

אבל הקרן תחיה לדורי-דורות. ולדעתי זוהי אחת הקרנות שמדינת ישראל זוכה בה. ואני מציע, רבותי, היום לגמור בזה.

שר העבודה מ. ברעם :

אני תומך.

שר האוצר י. רבינוביץ :

אני יודע שהעו"ד שלו נוסע בקרוב לחודשים, ואז לא יהיה בכלל עם מי לדבר.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק :

גם הוא לא הכי צעיר בעולם.

השר לקליטת העליה ש. רוזן :

אין לי הרבה להוסיף אחרי דברי שר האוצר, אני זוכר את הדיון בישיבת הממשלה הקודמת. הממשלה הקודמת התחייבה על דברים הרבה יותר גורליים שאנחנו מכבדים אותם, ויכולנו לערער אותם. זה אמנם לא עובר לכנסת, אבל ההתחייבות לגבי היהודי קיימת.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

כן.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

כלפי היהודי - כן, להביא הצעת חוק לכנסת. כמובן, אנחנו יכולים לוותר על זה. אבל אני מכיר תורמים רבים מאד שבשל הקפריזה שלהם נבנו קתדראות ובניינים וכל מיני מוסדות שאינם יפים לצרכים שלנו, ואנחנו קיבלנו אותם.

השר ש. אלוני:

וזה טוב?

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

כן. זה טוב. זה טוב משום שאנחנו זקוקים...

שר ההסברה א. יריב:

בחוק?

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

אנחנו זקוקים לתרומות הללו. וספיר, מי שהיה שר האוצר, התרוצץ בכל העולם ואסף כספים ב-90% למטרות חיוניות ביותר, ואולי בשל רצון או קפריזה של התורם - ב-10% למטרות פחות חיוניות.

אני מכיר גם את היהודי הזה...

השר ש. אלוני:

אהה. הוא מדבר אידיש?

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

אילו ידעתם את ההיסטוריה, את הביוגרפיה של האיש הזה, איך הוא הגיע לישראל ואיך הגיע לכך שיתרום, ומי הוא היה, למי הוא תרם בעבר - אני יכול להגיד לכם...

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

הוא מממן מהפכות.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

הוא מממן מהפכות בעולם. והוא רוצה קרן אנונימית למעשה. אני רוצה להגיד לכם: כל הכבוד ליהודי הזה עם הקפריזה שלו. הוא רוצה חוק. הוא רוצה להקים מעין קרן-נובל ישראלית. לא רק לישראלים, אבל בתוך זה הוא מתחייב ש-35% יושקעו בישראל. זה כתוב בקרן, וזה לא דבר של מה בכך. גם מהפרסים בוודאי חלק גדול יהיה לישראלים. אנחנו נוותר על זה עכשיו?

אני אומר: בגרמנית אומרים "סוס שמקבלים כמתנה - לא מסתכלים לו בשיניים". ואני חושב שצריך לקבל את החוק הזה. אני מציע לקבל את זה, ולהעביר את זה לכנסת, ואני מקווה שהכנסת תגלה הבנה, על אף הפגמים שבחוק.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

אני מבקש להבהיר: לדעתי היום צריך העניין להיות מוכרע, לחיוב או לשלילה. אינני חושב שאחרי כל הגלגולים שעברנו ניתן לשנות עוד משהו במשא ומתן נוסף. אפשר להחליט בשלילה, אבל חייבים להחליט היום.

שנית, אני רוצה לקרוא לפני חברי הממשלה את ההחלטה הקודמת שנתקבלה ב-28.4.74: א. בהמשך להחלטת הממשלה מס' 243 מ-6.1.74, לאשר סופית את הצעת חוק קרן וולף המצורפת בזה, ולהגיש מיד לכנסת; ב. רה"מ תבוא בדברים עם התורם על מנת לנסות להניאו מדרישתו לפטור את משכורתו של מנכ"ל הקרן ממס-הכנסה. החלטה זו נתקבלה בניגוד לדעתי. כלומר, אני הייתי זה שהעלה את נושא מס הכנסה, והצעתי שלא לאשר סופית עד שיוסדר הנושא הזה. אבל הממשלה החליטה שייעשה מאמץ לשכנע אותו, אך הממשלה מאשרת את העניין גם אם המאמץ הזה לא יצליח או יצליח רק חלקית. זוהי החלטה של הממשלה הקודמת.

מאמצי השכנוע לא הצליחו הצלחה מלאה, אבל הצליחו הצלחה חלקית. פירוש הדבר שמשכורתו של המנהל תהיה חייבת במס, ואין פטור לאף אחד במדינת ישראל ממס-הכנסה פרט לנשיא המדינה. זה מה שהפריע לי ולחברים רבים אחרים. מצד שני, למטרה שהיא לכל הדעות מטרה חיובית תתרום הממשלה תרומה בסכום מסויים. אינני אומר שזה מסלק את כל הפגם האסתטי, אבל במשהו זה מחליש אותו.

להגיד שהחוק הזה כפי שמוצע הוא כליל חסלמות - לא. יש לנו עסק עם אדם בעל קפריזה. אני חושב שעצם הקמת הקרן הזאת היא קפריזה, קפריזה של אדם עשיר מאד ואדם זקן מאד. אני בטוח שאם יערכו מחקר הסטורי על הוולדות פרס נובל - בוודאי יראו שגם שם הקמת הקרן הייתה מלווה הרכה קפריזות. זה מטבע הדברים. כשאני שוקל היום את היתרון שבקיום הקרן הזאת בסכום כל כך גדול, והתועלת שהיא תביא ומה היא יכולה לתרום למדינת ישראל, לעומת החסרונות שיש, ואני צריך להכריע בין אלה ואלה - ללא היסוס אני מכריע לצד החיוב.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

אולי אתה ידוע במקרה כמה מייסדים יש?

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

עד כמה שאני יודע - אחד. על כל פנים, ממשי - אחד, הוא עצמו. ייתכן שיש גם אשתו או משהו מהמשפחה. אבל הוא המייסד.

ראש הממשלה י. רבין:

אשתו חיה?

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

היא יותר צעירה.

השר ש. אלוני:

אני רוצה להגיד לידידי השר רבינוביץ, שר האוצר: העובדה שהיו החלטות קודמות - יש הרבה החלטות קודמות של ממשלות שאנחנו לא היינו מ ח ל י ט י מ :

כך ואיננו קשורים בהן, ועם כל הסנטימנט ועם כל הכבוד הראוי - אני מציעה שזה לא יהיה הנימוק לשיקול. זה יכול אולי להיות נימוק לוואי למשהו. אני מכירה על יד השולחן הזה כמה אנשים שנאד לא שגחו על החלטות קודמות של שר האוצר שהבטיח לכל מיני אנשים שיביאו, חוקים. הבטיחו מראש בשם הכנסת שיהיו חוקים, שיהיו הקלות במסים, הטבות ושחרורים וכו', חברת-ישראל-א' וחברת-ישראל-ב'.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

את זה הממשלה החליטה.

שר השיכון א. עופר:

הכנסת החליטה.

השר ש. אלוני:

השר רוזן, ההכרעות הגורליות שעליהן דיברת אתה, שעליהן החליטו פה, הן החלטות שהיו צריכות להיות של הכנסת ולא של הממשלה. וזוהי החלטה מאד לא הוגנת, כשממשלה מחליטה לסטות מחוקים, מגורמות עקרוניות.

שר העבודה מ. ברעם:

הכנסת החליטה.

השר ש. אלוני:

בוודאי. יש לך רוב.

ההצעה כאן היא הצעה של יוקרה. מה היא תתן למדינת ישראל? המיליונים הללו הם לאנשים מכל העולם. וכשאני שוקלת יוקרה של 10 מיליון כנגד יוקרה של הקפדה על עקרונות מסויימים במדינה - אני מעדיפה את העקרון האחר, של מס-הכנסה ושל הדרך כיצד מקימים קרן לענייני תרבות. ואם זה לדורותיהם - אזי בכלל כל הצורה הפרסונלית הזאת של קביעה בחוק מי יהיו האנשים...

שר העבודה מ. ברעם:

הנשיא יקבע.

השר ש. אלוני:

יש לך כאן האנשים בשמותיהם, עם מי שיחליף אותם. איך אפשר לקבוע זאת בחוק, לדבר שצריך להיות לדורותיו?

שר השיכון א. עופר:

שום קרן לא הוקמה על ידי סופדים או משוררים, אלא חמיד על ידי אנשי עסקים.

השר ש. אלוני:

אבל היא לא מוקמת על פי חוק.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

קרן ואן-ליר הוקמה על פי חוק.

השר ש. אלוני:

והאם נקבע פרסונלית מי יהיו האנשים?

השר ג. האוזנר:

אינני בטוח, אבל נדמה לי שכן.

חשד ש. אלוני:

אז זה רע. אפשר לקבוע שהנשיא ימנה, אבל אי-אפשר לקבוע בחוק את האנשים לקרן תרבות מבלי לקבוע אנשי תרבות ומדע מכוח היותם אנשי תרבות ומדע בכל המערכת הזאת.

הענין הזה שזהו איש סימפטי מאוד - זוהי באמת הנמקה יוצאת מן הכלל לטענת חוקים.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

10 מיליון דולר, בפרט אם הסכום יגדל - זהו סכום ענק. זהו סכום גדול יותר ממה שמקבל משרד החינוך לשנה להרחבת החינוך מעבר להתיקרויות ולהגשמת חוק חינוך חובה לפי גודל השנתונים. ולכן אינני יכול לזלזל בסכום הזה.

שר הבטחון ש. פרס:

הלוואי והיו תורמים את זה לחינוך.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

נכון. אילו זה היה הולך לטעוני טיפוח - היינו מגשימים משהו. אבל אני אומר שזהו סכום רציני, ואינני מזלזל בו.

לקפריזה הזאת יש יתרון נוסף, שהיא לא מטכנת את המדינה בהוצאות שוטפות, כמו הקפריזה של הקמת בניינים שאנחנו יוצרים בה אקט של לירה מול לירה ואחר כך אנחנו צריכים לשאת בהוצאות שוטפות של אחזקת המבנה. כאן לא מדובר על קפריזה שמכניסה את המדינה להוצאות נוספות, ולכן צריך להתייחס לזה ברצינות.

זהו באמת פרס-נובל-ישראלי, שיינתן לאו דווקא לישראל, ובוזו אינני רואה פגם. אני חושב שזה עשוי לתת יוקרה לישראל. האירוע שיהיה קשור בחלוקת פרסים לגדולי עולם הוא חיובי. לכן, בהצעה המינימלית שביקשתי לתקן בחוק לא התכוונתי להכשיל את המאמץ. גם ראיתי בכל הדברים הלא סימפטיים שבחוק ענין של תקופת מעבר, ושנתי לב לכך שיש בחוק נוסחים מעבר לתקופת המעבר הנוכחיים שליטה לשד החינוך של מדינת ישראל.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

נכון מאד.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

למשל: בסופו של דבר את המנכ"ל (לא הראשון) יוכל למנות שר החינוך והתרבות. אבל יש כאן קושי אחד, ולכן עליו התעכבתי. אינני אומר שבגללו אני נגד החוק, אבל אני רוצה שזה יהיה רשום: שאת המועצה שעוסקת בעניני החינוך והתרבות ממנה או המייסד, או המועצה הראשונה, ואחר כך נשיא המדינה לפי הצעת הנאמנים. אפשר אמנם לא לקבל את הצעתם, אבל זה מה שנאמר בחוק לאחר מכן. זהו הפגם היחיד שאני רואה מעבר לתקופת המעבר, ואין לי בקרב הנאמנים איש חינוך. אבל אני מקווה שנגיד הבנק יקבל מרות הממשלה בעניני חינוך.

השר ש. אלוני:

מרות הממשלה לקבוע למי לתת פרס?

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

לא. מי יהיו ועדת הפרסים. ועדות הפרסים הראשונות ימונו כחלק מתקופת המעבר על ידי המייסדים, וזה הדבר הלא-סימפטי. אבל מעבר לכך - ממנה אותן נשיא המדינה, לפי הצעת הנאמנים, אלה שהופקדו לטפל בהשקעות של הקרן. אבל אני מניח שבכל זאת נגיד הבנק - יהיה אשר יהיה - יאזין לשר החינוך (יהיה אשר יהיה) כשיציע את הצעתו לנשיא. הוא הדין במנהל הבנק לפיתוח התעשייה. ויש כאן אלמנט בחוק שאם אחד הנאמנים מסרב להיות מנהל - סמכות המינוי של הנשיא היא על פי הצעת שר החינוך והתרבות. כך שבעקיפין אוכל באיזו אקרויטיקה משאגן על החוק הזה בכנסת להוכיח שלא נשמט העניין בטווח הארוך מהשפעת הממשלה.

והערה אחרונה: אני חושב שהיועץ המשפטי טעה. אבל אם אני טעיתי - יתקנו אותי. בחוק ישאר כתוב הסעיף שהממשלה תורמת לקרן. זה חלק מההסכם.

היועץ המשפטי לממשלה מ. שמגר:

לא. הוא הודיע שהוא מוחק את זה.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

הוא מוחק את הסכום. אבל ההוראה שלפיה המדינה תורמת תישאר. ואין בזה פגם. להיפך.

היועץ המשפטי לממשלה מ. שמגר:

אני רוצה להעמיד אותך על טעותך. זה כתוב כך
בנייר, אבל אחרי שהנייר הזה צורף לתיק הוא אמר שהוא מוותר על הסעיף הזה (סעיף
9(ב) בחוק).

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

לי זה לא מפריע. מה שהייתי רוצה זה שבמכתבו של
שר האוצר לא יהיה כתוב בדיוק הסכום של המס, אלא מעבר לזה. אינני מתנגד לכך
שממשלת ישראל תשלם איזה סכום מעבר למס (לא פחות; מעבר למס). ואז אנחנו גם
משחררים מהפגם האסתי הזה.

שר העבודה מ. ברעם:

אני תומך בהצעת החוק. עד כמה שידוע לנו, לגבי
ה"פאונדיישנס" השונים בעולם, במדינות שמוצבן מבחינה כלכלית קצת יותר איתן
משלנו, נותנים הנחות עצומות למייסדי הקרן, ויש התחשבות במס-הכנסה.

שנית, אני מציע שלא לחזור לענין חברת-ישראל-א'
ו-ב'. ייתכן שצריך לדון אם הן מקיימות את החוק. אבל אם יש איזה ענין, אדוני
ראש הממשלה, שלא נעשה בהיסח-הדעת והיו עליו בירורים קשים הן בממשלה, הן
בוועדות הכנסת, הן במרכז הקואליציה - זהו הענין. ייתכן שטעינו, ואפשר להגיד
שאנחנו רוצים לדון בשאלה איך מתבצע החוק. אבל לחזור לכך לא כדאי.

עכשיו אני רוצה להגיד לגבי הענין הזה: אני
תולה תקוות רבות בכך שכתוב שנשיא המדינה ימנה. ונשיא המדינה אני מניח שיצטרך
להתייעץ עם מי שצריך. ולכן, לאחר שתיקנו גם את הענין הזה ויגכו מהמנהל מס
הכנסה - אני חושב שהענין כשלעצמו כשר, ואני אצביע בעד.

ראש הממשלה י. רבין :

אנחנו נצא מהנחה: א. שצריך להחליט; ב. שצריך לזכור שכבר היתה החלטת ממשלה בשעתו. זה לא מחייב, אבל אינני מציע להתעלם מזה; ג. שמצביעים על מה שיש. לא מציעים שיפורים ושיפוצים.

מי בעד ההצעה לאשר את קרן וולף כפי שמוצע היום לממשלה - ירים את ידו. (בעד - 9; נגד - 2; נמנעים - 4).

שר החינוך והתרבות א. ידלין :

אני חושב שההערה שלי לגבי תוכן מכתבו של שר האוצר לפחות יכולה להיבדק. כי זה יכול להקל, אם יהיה מכתב בנוסח אחר וניתן יותר מסכום המס.

ראש הממשלה י. רבין :

את זה בוודאי אפשר לבדוק. הבעיה כרגע היא המכתב, ולא כמה יתנו. במכתב יהיה כתוב שלא פחות.

שר החינוך והתרבות א. ידלין :

אולי ידברו עם התורם וימצאו נוסח יותר אסתטי.

מחליטים :

(ב-9 קולות, 2, נגד, 4 נמנעים):

- א. למחוק את סעיף 9 (ב) שבתוספת להצעת החוק (תקנון).
 ב. לאשר, בכפוף לעיל, את הצעת חוק קרן וולף, תשל"ד - 1974, המצורפת לפרוטוקול הממשלה ולהגיש מיד לכנסת.

823. תזכירי הצעות חוק והצעות חוק מלוות חסכון

שר האוצר י. רבינוביץ:

אני יכול רק לקרוא את סעיף ג' של התזכיר:

"החוק הקיים איננו מאפשר פדיון מוקדם של המלווה, פרט לפדיון מחמת גיל. מוצע להסמיק את שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע ולהגדיר בתקנות מטוות שלמענן יותר פרעון מוקדם של המלווה. הצעה זו באה לאפשר במסגרת המדיניות הכלכלית החדשה פרעון המלווה כדי שהחמורה תשמש תחליף לאמצעים שהממשלה מעמידה לרשות לווים במסגרת של אשראי מכוון להלוואות פיתוח או לפדיון מוקדם של הלוואות שניתנו מאמצעים אלה". אני מציע לאשר.

שר הבטחון ש. פרס:

יש לי בקשה לשר האוצר; אם אפשר במסגרת החוק הזה. היו אצלי הורים שכולים, והם אומרים: הם מקבלים תעודות מלווה, אבל הם בגיל 70, 75 ...

שר האוצר י. רבינוביץ:

זה לא נוגע לזה.

שר הבטחון ש. פרס:

הם רוצים שזה יהיה לחמש שנים, לא ל-10 שנים.
אבל אם זה לא נוגע לכאן - אדבר עם שר האוצר.

שר העבודה מ. ברעם:

זה נוגע רק למלווה חסכון למעסיקים.

השר ש. אלוני:

למעסיקים, או לכולם?

שר האוצר י. רבינוביץ:

לכולם.

מר ח. שטסל:

ב-1970/71 נחלק החוק לשני חלקים; הוא נגע גם לאוכלוסייה הכללית, לאזרחים רגילים, וגם למעבידים. מאז 1972 חוק מלווה חסכון נוגע רק למעבידים. הפרעון של המלווה של 1970 מתחיל באוקטובר 1974. כבר עכשיו יש הגרלה לגבי חלק של המלווה. ההצעה כאן מתייחסת הן לאותו חלק שמעבידים שילמו והן לאותו חלק שהאזרחים הרגילים שילמו. אלא שמעביד יוכל להשתמש בזה במקום הלוואת פיתוח, ואילו אזרח רגיל יוכל להשתמש בזה בבוא העת לפדיון מוקדם של משכנתאות או כל מטרה אחרת שתיקבע על ידי שר האוצר באישור ועדת הכספים של

הכנסת.

חשד לקליטת העליה ש. רוזן:

גם למס רכש?

מר ח. שטסל:

זהו דבר אחר; זה מעסיקים.

חשד ש. אלוני:

תדאגו לתת פרסום מתאים, כדי שאנשים לא יטעו לחשוב שזה חל גם על מלוות אחרים, כי אז זה יביא לתוצאה הפוכה, יתחילו לסחור באגרות שאין עליהן פדיון?

וכאן אני רוצה לבקש עוד משהו. את כל מערכת מלוות החובה הייתי מציעה לסמן בדרך אחרת, ואפילו בצורה מצטברת. מבחינה פסיכולוגית יש היום לאנשים הרגשה שהם משלמים הרבה מסים. יש כבר תקדימים. אני מציעה צורה שחתן חמונה אם בצבע אחר או בפנקס וכו', כדי שאנשים ידעו שאלה הם מלוות שעומדים לטובת האדם; וכן שיטת הסברה שמקילה לקלוט את העומס הנוכחי, את הניכוי, על ידי ההדגשה הזאת.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

אני מקבל מה שנאמר כאן, פרט לסעיף אחד. אני חושב שאיננו צריכים להכיר במלווה של 1974, של חשנה הזאת, לצורך הצעת החוק הזאת. יש כאן חמישה סעיפים: מלוות 1970, 1971, 1972, 1973, 1974. אני טוען

שמלווה 1974 צריך להיות מוצא מן המסגרת הזאת. כי פירוש הדבר שעסקים כאלה יהיו משוחררים מן המלווה החדש שאנחנו מחוקקים אותו רק עכשיו. לגבי כל השאר, מלוות שכבר שילמו בשנים הקודמות, אני בעד זה שיוכלו להשתמש בתעודות או בזיכוי שיש לצורך תשלומים כלשהם, אבל לא לגבי המלווה של השנה הזאת, שפירוש הדבר שמשוחררים אותם אנשים מחובת התשלום. רק לפני זמן מה נערך כאן ויכוח, ואני טענתי אז שזה צריך להיות מס ולא מלווה, אבל אמרו שזה יהיה מלווה, מפני שאז הספיגה יותר גדולה. אם אנחנו משוחררים את המלווה הזה - פירוש הדבר שאותם עסקים לא ישתפו כלל בנטל הזה שאנחנו קוראים לו היום מס רכש. זה ענין אחד.

ענין שני: אני רוצה להגיד לשר הבטחון: לגבי מלוות כמו מלווה בטחון יש פרעון מוקדם למבוגרים, לאחר שנתיים-שלוש. מי שמגיע לגיל מסויים - יכול לקבל את הכסף בחזרה...

השר ש. אלוני:

רק עד לסכום מסויים. היה 250 לירות, ועכשיו יותר.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר:

אינני חושב. אינני בקי, אבל נדמה לי שדם יכולים לקבל בחזרה ללא קשר עם מה שכתוב על התעודה.

שר הבטחון ש. פרס:

אני יכול להגיד להם את זה?

נגיד בנק ישראל מ. זנבר :

כן.

ראש הממשלה י. רבין :

אני מציע שתבדוק את זה עם מר שטסל, לא עם מר זנבר. זה לא עניין של בנק ישראל.

השר ש. אלוני :

תבדוק את זה.

מר ח. שטסל :

להערת הנגיד: אנחנו מציעים שתהיה הרשאה חוקית לשר האוצר. את התקנות לא התכוונו בשלב זה לפרסם לגבי המלוות של 1974. אבל בתום שנת הכספים אם נראה צורך בכך - נעשה גם את זה. בשלב זה לא היתה כוונה לכך, אבל איננו רואים סיבה שלא תהיה הרשאה חוקית לשר האוצר, באישור ועדת הכספים, לעשות את זה. הדבר הזה הוא לשנים רבות.

נגיד בנק ישראל מ. זנבר :

אם לא מתכוונים לעשות - למה להודיע?

שר האוצר י. רבינוביץ :

אפשר למחוק את 1974.

ראש הממשלה י. רבין :

את 1974 אנחנו מוחקים איפוא. יש הסתייגות?

מ ח ל י ט י ם :

א. לאשר את תזכירי - הצעות חוק והצעות חוק מלווה חסכון, והמפורטים להלן, ולהגיש את הצעות החוק מייד לכנסת:

1. תזכיר - הצעת חוק והצעת חוק מלווה חסכון, תשל"ל - 1970 (תיקון מס. 4), תשל"ד - 1974.

2. תזכיר - הצעת חוק והצעת חוק מלווה חסכון, תשל"א - 1971 (תיקון מס' 3), תשל"ד - 1974.

3. תזכיר - הצעת חוק והצעת חוק מלווה חסכון, תשל"ג - 1972 (תיקון מס' 3), תשל"ד - 1974.

4. תזכיר - הצעת חוק והצעת חוק מלווה חסכון, תשל"ג - 1973 (תיקון מס' 2), תשל"ד - 1974.

ב. לא לאשר תזכיר הצעת חוק והצעת חוק מלווה חסכון, תשל"ד 1974 (תיקון), תשל"ד - 1974.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

אחרי ההצבעה: יש לפעמים מקרים דחופים ביותר שמחייבים הבאת חוקים פיסקליים לפני הממשלה, ואני מקבל זאת. אבל בדרך כלל רצוי שהפורום לדיון בחוקים פיסקליים יהיה ועדת השרים לעניני כלכלה.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

לפחות כפורום ראשוני.

שר העבודה מ. ברעם:

זה בהחלט נכון.

שר האוצר י. רבינוביץ:

אפשר היה באמת להביא את זה לוועדת השרים לעניני כלכלה.

824. עבודתן של ועדות שרים אד-הוקראש הממשלה י. רבין:

אני רוצה להפנות את תשומת לבם של הממשלה: יש הרבה ועדות שרים שהן ועדות שרים אד-הוק, ונדמה לי שכדאי להחיש את פעולתן. הייתי מבקש שמזכיר הממשלה יקרא את שמות הוועדות שהן ועדות שהוקמו לנושא מסויים, והייתי ממליץ מאד בפני יושבי-ראש הוועדות וחבריהן לחסל עד כמה שאפשר את הנושא. מזכיר הממשלה הביא לתשומת לבי את מספר הוועדות הללו, ואודה שזהו מספר מרשים.

מוכיר הממשלה ג. אבנר:

ועדת שרים לנושא נתיחת מתים (יו"ר - שר הבריאות והסעד); ועדת שרים לענין: א. פניית העדה הקופטית לזכות בהכרה כעדה דתית מוכרת לצורך הרכבת בית-דין; ב. הסכסוך הקופטי-אתיופי בענין דר-אס-סולטן (יו"ר - שר הדתות).

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

אחרי שנכנסתי לתפקידי התענינתי בועדה הזאת. ולפי עצה שקיבלתי זוהי ועדה שהיתה חשיבות להקמתה, אבל יכול להיות נזק בוריותה, מבחינה פוליטית. לכן לא הזדווחתי בהפעלתה.

ראש הממשלה י. רבין:

טוב שהממשלה תדע.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

כמי שהיה חבר בועדה הזאת כבר כמעט 4 שנים, אני קובע שמה שאמר היו"ר החדש של הועדה - זה נכון.

מוכיר הממשלה ג. אבנר:

ועדת שרים לבדיקת המצב בכל הנוגע לתקבולים הניתנים לעורכי-דין, רואי-חשבון ואחרים - מחברות ממשלתיות וציבוריות עבור שירותיהם. (יו"ר הועדה - שר המשפטים והדתות).

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

אני חושב שהגשנו המלצות, אבל אבדוק.

ראש הממשלה י. רבין:

למי צריכות ההמלצות לבוא? לראש הממשלה?

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

כן.

מוזכיר הממשלה ג. אבנר:

ועדת שרים לבחינת הצעות לתכנון והקמת תחנת כוח גרעינית בראשית העשור הקרוב (י"ר - שד המסחר והתעשיה).

שר המסחר והתעשיה ח. בר-לב:

המצב של הועדה הזאת הוא שהיא עוקבת אחר הטיפול בנושא הזה. עד סוף השנה צריכה חברת החשמל להגיע לסיכום בדבר הוצאת מכרז, ואחרי שיוצא המכרז - ייתכן שהועדה הזאת יכולה להפסיק לפעול וייתכן שלא. מכל מקום, לעת עתה היא צריכה להמשיך לפעול.

מוזכיר הממשלה ג. אבנר:

ועדת שרים לבדיקת ואישור הצעות לשינויים טכנולוגיים בנוהל המעבר לשימוש בדלק דל-גפרית בתחנת הכוח רדינג ד' בתל-אביב (י"ר - שד הבראות והסעד); ועדת שרים לשחרור משורות מהקפאה.

חשד לקליטת העליה ש. רוזן:

קיימת ועובדת. זוהי לא ועדת-אד-הוק; היא ועדת

קבע.

ראש הממשלה י. רבין:

אז צריך להעביר אותה לרשימת ועדות הקבע, לא

ועדת אד-הוק.

מוכיר הממשלה ג. אבנר:

שתי ועדות שמוזגו לאחת: ועדת שרים להגדרת תפקידי ועדת שרים לענייני בטחון, ועדת שרים להכנת הצעות לגבי המלצות ועדת אגרנט.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

אני חושש שאחת משתי הוועדות הללו היא העילה להעלאת הנושא הזה היום. האחת מהן היא ועדה יותר כללית, שצריכה להציע הצעות ליישום המלצות ועדת אגרנט במישור המוסדי - הגדרה בחוק ובחקנות ובהחלטות הממשלה של התפקידים והסמכות של הממשלה, ראש-הממשלה, שר הבטחון והרמטכ"ל בענייני בטחון. הועדה השניה היא להגדרת הסמכויות של ועדת השרים לענייני בטחון. אני כיו"ר שתי הוועדות הגעתי למסקנה כבר בראשית העבודה שצריך להקדים את הדיון בועדה שיש לה תפקיד יותר רחב, ואחרי זה, על המסקנות הללו להרכיב את הענין הספציפי של ועדת השרים לענייני בטחון. הועדה הכוללת יותר קיימה כבר מספר ישיבות, והיא מתקדמת בעבודתה. תוך כדי מהלך עבודתה לא רק שנוכחתי שהמסקנה הקודמת שלי - שצריך לחכות עם הועדה הספציפית עד לגמר עבודתה של הועדה הכוללת - היתה נכונה, אלא

הגעתי למסקנה שצריך למזג את שתי הועדות הללו לוועדה אחת, והמיוזג הזה אושר על ידי הממשלה בישיבה הקודמת.

מוכיר הממשלה ג. אבנר:

ועדת שרים לבדיקת הצעות בקשר לפעולות הבנקים

הערביים בשטחים.

ראש הממשלה י. רבין:

בענין זה גמרנו היום לגבי עזה.

מוכיר הממשלה ג. אבנר:

ועדה חדשה: להכנת הצעות בדבר ארגון מחדש של

משדרי הממשלה, ייעול וחסכון.

ראש הממשלה י. רבין:

זוהי ועדה קבועה.

חשד ג. האוזנר:

היא התחילה לפעול. היא מתכנסת אחת לשבוע.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

זה מוגזם מאד.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

יש עוד ועדה, שהוקמה בעקבות ההסכם הקואליציוני - ועדה לענין גיור בחו"ל. ואני ממליץ להפעיל אותה.

שר השיכון א. עופר:

זה בראשות שר הדתות.

השר ש. אלוני:

הסמכות כולה שלך.

ראש הממשלה י. רבין:

אגב, זה רעיון לטפל בענין בעיות הגיור לגופו של ענין ולא כחלק ממשא ומתן קואליציוני.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

אני חושב שזוהי המלצה טובה. אבל זה מחייב שתתמנה ועדה.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

יש. בראשותו של ראש-הממשלה.

שר החינוך והתרכות א. ידלין:

עם הרכב אישי?

שר השיכון א. עופר:

של הממשלה הקודמת.

ראש הממשלה י. רבין:

לא, של הממשלה הזאת.

מוכיר הממשלה ג. אבנר:

יו"ר - ראש-הממשלה; חברים: שר הבריאות והסעד, שר המשפטים והדתות, ושר האוצר.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

צריך להיות גם שר הפנים, בענין סמכויות גיור וכו'.

שר החינוך והתרכות א. ידלין:

נכון, זה רצוי.

ראש הממשלה י. רבין :

טוב, נצורף אותו.

שר הבטחון ש. פרס :

היתה ועדה בענין המדרשה בשדה-בוקר; שר המשפטים

יו"ר.

ראש הממשלה י. רבין :

לא. הממשלה הזאת לא החליטה על ועדה כזאת.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק :

אני בודק מה היא עשתה, ואם יהיה צורך - נקים

אותה מחדש.

שר התחבורה ג. יעקבי :

יש עוד שתי ועדות שרים אד-הוק שהוקמו בממשלה

הזאת: ועדת שרים להסעה המונית (שהיא תת-ועדה של ועדת השרים לעניני כלכלה), ועוד ועדה אחת שהיא תת-ועדה של ועדת השרים לעניני כלכלה.

מ ח ל י ט י ם :

ל י ט י ם : להפעיל את ועדת השרים לעניני הגיור בחוץ-לארץ (סעיף 3 (ז) בהסכם הקואליציוני) ולצורף את שר המשטרה והפנים כחבר הועדה.

825. מינויים במשרד החוץראש הממשלה י. רבין :

זוהי הצעת מינויים שעברה את ועדת השדים למינויים. ההצעה היא לאשר את מינויו של מר שמאי צבי לאור כשגריר ישראל בבלנטיר (מה שהיה מלאווי). ועדת השדים למינויים אישרה את המינוי, ואני מציע לאשר. אם אין הסתייגות - אני רואה את ההצעה כמאושרת.

שנית, לרשום את מינויו של מר חנן עינור כשגריר במכסיקו, וביטול מינויו כשגריר ישראל בטוקיו. כידוע, שגרירים שכבר אושרו, ברגע שמעבירים אותם ממקום כהונה אחד לשני אינם טעונים אישור הממשלה, אלא הממשלה רושמת זאת לפניה. רשמתם איפוא.

מ ח ל י ט י ם :

א. לאשר את מינויו של מר שמאי-צבי לאור כשגריר ישראל בבלנטיר.

ב. לרשום את דבר מינויו של מר חנן עינור כשגריר במכסיקו וביטול מינויו כשגריר ישראל בטוקיו.

827. הנחיות לחברי הממשלה בדבר עיקרי מדיניות הממשלה והערכת המצב בקשר לסכנת התחדשות מעשי האיבה באזור

ראש הממשלה י. רבין :

ענין סודי עבודת הממשלה וועדות השרים יועלה בישיבה הבאה בנושא ראשון.

בענין סכנת המלחמה - הייתי מציע כרגע לא להביא הודעה מנוסחת במפור. אבל אני מציע שאחרי הישיבה ננסה הצעה שמרכיביה יהיו הבאים - ארבעה במספר: 1. ישראל חותרת למשא ומתן על הסכמי שלום, או לפחות להסדרים שיקדמו את השלום; 2. ישראל איננה יכולה להתעלם מההכנות הגוברות למלחמה מצד מדינות ערב, ובראש וראשונה סוריה; 3. ישראל חייבת להיערך בקצב מואץ כנגד הסכנה הכפויה עליה. ישראל כוטחת בכוחה (כלומר, להדגיש גם את האלמנט של צורך בקצב מואץ, אבל גם דגש על בטחון בכוחנו); 4. ישראל מקפידה ותקפיד על קיום הסכמי הפדות הכוחות, ותימנע מכל הפרה. הסכמים אלה הוגדרו כמוסכם כצעד ראשון לקראת השלום, וכל הגורמים הנוגעים בדבר חייבים לעשות כדי לקדם את השלום.

חשד ג. האוזנר :

"תימנע מכל הפרה - בתנאי הדדיות".

ראש הממשלה י. רבין :

כן. נוסף את ענין ההדדיות.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל :

יש הפרדת כוחות עם שתי מדינות, ויש הסכם הפסקת אש עם שתי מדינות אחרות. אני חושב שמן הדין לציין גם אותן. כי יש לנו גבול עם ירדן, שלמעשה חל שם הסכם הפסקת אש, וגם עם לבנון.

שר ההסברה א. יריב :

שם יש שביתת נשק.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל :

הם קיבלו את הפסקת האש ב-1967.

ראש הממשלה י. רבין :

טוב. נוסף גם את הסכמי הפסקת האש.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק :

אני אינני בטוח. אני חושב שזה מטשטש וגורע.

שר הפנים ושר המשטרה ש. הלל:

אחרת יצא שאין לנו דבר עם ירדן.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

זאת החלטת ממשלה שמתפרסמת, או החלטה לשרים?

ראש הממשלה י. רבין:

זאת הודעת ראש הממשלה.

שר התיירות מ. קול:

אני מבקש הערה. אני מקבל את מה שהציע ראש-הממשלה, אבל רוצה ללוות את ההצעה הזאת בהערה. אנחנו חייבים לעשות הכל כדי להיות מוכנים, כדי לא להיות מופתעים, כדי לעשות כל מה שבכווננו גם בשטח הציוד, גם בשטח מדים וכל מה שדרוש. אבל אני חושב שיש לנו ענין לא להעלות את הטמפרטורה באזור ובעולם, ויש לנו ענין להוריד קצת את המתח. מכיוון שלאחר כל מיני דברים שהושמעו, בעיקר אחרי דברי הרמטכ"ל וכו', אני מרגיש שדגיש שישדאל תוריד קצת את המתח. אני אומר איפוא: אולי להפחית קצת בנאומים במשך שבוע ימים על ענין המלחמה. הדברים נאמרו; שמענו מה שאמר ראש-הממשלה ושר הבטחון, ניתן לענין הזה קצת להירגע; לא צריך בכל יום לחזור על הדברים האלה. אין הכרח לחזור על כך שיש סכנה, מתכוננים. העולם שמע, טוב שהעולם שמע, וכו'. אבל עכשיו אני מדבר ואומר שיש חשיבות שלא בכל יום נתנבא בענין זה של המלחמה, וכזה אני מדגיש שוב שצריך לעשות את הכל כדי שנהיה מוכנים לכל אפשרות. אבל אני מדגיש שאולי קצת עזרנו להעלות את המתח בעולם ומסביבנו, שאיננו רצוי בענין זה. אני חושב שמכיוון שהדברים נאמרו מפי האישים המוסמכים ביותר - זאת הדרך שאני מציע ללכת בה.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

אני מקבל את הודעת ראש-הממשלה לפי הניסוח ולפי הקדימויות, שהוא הקדים את החתירה לשלום. הייתי רוצה שהדבר הזה ישמש באמת הנחיה לנואמים, באיזורנו ובדימויו.

השר ש. אלוני:

אולי אפשר לשמוע שוב את הנקודות?

ראש הממשלה י. רבין:

א. ישראל חותרת למשא ומתן על הסכמי שלום, או לפחות להסדרים שיקדמו את השלום; ב. ישראל איננה יכולה להתעלם מההכנות הגוברות למלחמה מצד מדינות ערב, ובראש ובראשונה סוריה; ג. ישראל חייבת להיערך בקצב מואץ כנגד הסכנה הכפויה עליה (כלומר, הדגש שלא אנחנו מחפשים את המלחמה). ישראל בוטחת בכוחה; ד. ישראל מקפידה ותקפיד על קיום הסכמי הפרדת הכוחות, ותימנע מכל הפרה (וכאן יוכנס אלמנט ההדדיות). הסכמים אלה הוגדרו כמוסכם כצעד ראשון לקראת השלום, וכל הגורמים הנוגעים בדבר חייבים לעשות כדי לקדם את השלום. שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

אני ממליץ למזג את ב' ו-ג' לסעיף אחד.

ראש הממשלה י. רבין:

חשוב שהנקודות העיקריות יהיו ידועות.

מ ח ל י ט י ם :

ראש הממשלה יעביר לחברי הממשלה מסמך בנדון.

828. הצעת חוק העתיקות תשל"ב-1972 - הסתייגות שר התיירות מהחלטה מס' חק/23 של ועדת חשרים לענייני חקיקה מיום כ' בסיון תשל"ד (10.6.74)

ראש הממשלה י. רבין :

השר קול מערער על הצעת חוק העתיקות תשל"ב-1972.

עכשיו נזכרת?

שר התיירות מ. קול :

לא אני נזכרתי, אלא חשרים "החוטאים" בענין זה נזכרו. זוהי פרשה ממושכת, עוד בממשלות הקודמות. לפי הכתוב בחוק העתיקות מנהל אגף העתיקות במשרד החינוך והתרבות הוא לבדו המוסמך לתת אישורים לחפירות ארכיאולוגיות, והוא גם צריך לפקח על זאת, במידה שהוא צריך להוועץ במועצה הארכיאולוגית שהיא גוף סטטוטורי ופרופ' מזר הוא היו"ר שלה. תחת לחץ שר הדתות בממשלות הקודמות, מר ודהפטיג...

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק :

לא "תחת לחץ"; "לפי הצעתו".

שר התיירות מ. קול :

בממשלות הקודמות, שאתה עוד לא היית בהן, היו לחצים כבדים. היה נסיון להכניס את משרד הדתות בפעם הראשונה מאז הקמת המדינה כגורם בחפירות ארכיאולוגיות, דבר שלא היה (על זה לא חל כנראה הסטטוס-קוו). מה

פתאום משרד הדתות לחפירות ארכיאולוגיות? אין ספק בעיני שאילו משרד הדתות היה לו מעמד בחפירות ארכיאולוגיות - לא היו מתקיימות החפירות של בית שערים, שהן חפירות נהדרות, כי יש שם חפירות של ראשי הסנהדרין, ולא היינו מגיעים לחפירות הכותל שהתחילו למעשה באישור מנהל העתיקות בלבד, ולאחר מכן היו בירורים בועדת שדים ובממשלה, וויכוח בין הרבנים נסים ואונטרמן. אם באמת נחפש את הסטנוגרמה הזאת - יהיה בדינו אחד הדוקומנטים המשעשעים ביותר: האם השכינה שורה רק על הכותל המערבי או על כל הכתלים, בהם מותר או אסור לחפור. וכך יכולתי להמשיך ולהוכיח שבארץ-הקודש יש כל כך הרבה קודש, גם ליהודים, גם למוסלמים וגם לנוצרים, מכל מקום שאתה מתחיל לחפור בו - אפשר להגיד שזהו מקום קדוש.

היה פעם נסיון גם לעכב חפירות כי מצאו קבר ואמרו שאסור לנגוע בו. גם במצדה היה ויכוח, כשמצאו עצמות. בכל מקום זה יכול לקרות. חיו כאן יהודים, ומי לא היה פה בארץ הזאת בתקופות כיבוש שונות.

לכן התנגדתי כל הזמן לתת מעמד כלשהו למשרד הדתות בענין זה של החפירות הארכיאולוגיות, כי אמרתי שזה מסכן את החפירות בארצנו. היה זה שר המשפטים הקודם, יעקב שזשון שפירא, שניסה כל הזמן לתווך ולמצוא פשרות ולגלות נוסחים שונים. לבסוף הועלתה הצעה שאתר הסטורי המשמש לצורך דתי או המוקדש לתכלית דתית, שאיננו קניינו של מוסד דתי - יביא מנהל העתיקות את החלטתו בדבר מתן רשיון לאישור שר החינוך והתרבות. שר החינוך והתרבות יכריע בדבר לאחר התייעצות עם שר הדתות. כלומר, אם בעיני שר הדתות לא ימצא הדבר חן - הוא רשאי לעכב בינתיים חפירות, כי יכול לערער, ואנחנו יודעים מה הם סדרי הערעור והעיכוב.

השר י. גלילי:

לא. הוא יכול רק להמליץ.

שר התיירות מ. קול:

הוא יכול לפנות לממשלה, והממשלה רשאית תמיד לדון.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

לא.

שר התיירות מ. קול:

אני אינני רוצה לתת שום מעמד למשרד הדתות ולשר הדתות.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

זה ענין אחר. אבל צריך להגיד מה שכתוב.

שר התיירות מ. קול:

אינני יודע מי יהיה תמיד שר הדתות בממשלה, ואינני רוצה לתת לו מעמד. זוהי סכנה לקיום חפירות ארכיאולוגיות, שהן דבר עצום בארצנו, אם למשרד הדתות יהיה מעמד.

לגבי הסעיף הזה כתוב: יביא המנהל את החלטתו בדבר הרשיון לאישור שר החינוך והתרבות. גם זה שינוי לעומת המצב היום, שאין צורך להביא זאת לשר החינוך; המנהל בעצמו מחליט היום, לפי שיקול דעתו. מי שמחמנה להיות מנהל אגף העתיקות הוא אדם שיש לו הבנה לענין הזה, ולמה בכלל התוספת הזאת ששר החינוך יכריע לאחר התייעצות? אם ירצה - ייוועץ בו. אולי

ירצה גם להיוועץ בשד התיירות או בראש הממשלה?

ראש הממשלה י. רבין:

אני מוותר.

שד התיירות מ. קול:

אבל פה מדובר על ראשי ממשלות בישראל, ואינך יכול לוותר בשם כל ראשי הממשלות שיהיו בתעיד. כאן מדובר בחוק.

לכן אני רואה בענין זה סכנה חמורה, בעיקר כשיש מועצה ארכיאולוגית. מנהל אגף העתיקות צריך להוועץ בה. במועצה הארכיאולוגית. מנהל אגף העתיקות צריך להוועץ בה. במועצה הארכיאולוגית יושבים גם אישים של שלמות הארץ, ויש להם יחס לעניני דת והם מבינים. בכלל, מי לא יושב בה? כל חכמי ישראל, אנשי התנ"ך וההסטוריה יושבים שם. לא די שמנהל אגף העתיקות יתייעץ בהם - הוא צריך להתייעץ גם בשד החינוך והתרבות.

לכן אני מציע לממשלה למחוק את התיקון הזה שהוחלט עליו בועדת השרים לעניני חקיקה, לתמהוני הרב, ולקבל רק את הרישא של סעיף ד', שגם הוא שינוי, כי הוא מדבר על אישור של שד החינוך והתרבות, ואני מציע למחוק את הסיפא ששד החינוך והתרבות יכריע לאחר התייעצות עם שד הדתות. זאת הצעתי, ואני מבקש שהיו"ר ישמע את פרופסור מזר, שהוא יו"ר המועצה הארכיאולוגית.

שד הדתות ושד המשפטים ח. צדוק:

יש סדר דיונים בהסתייגויות על החלטות ועדות שרים: המסתייג ויו"ר הועדה. אינני מתנגד לשינוי, אבל בתקנון שלנו יש סדר של דיונים בהסתייגויות.

פרופ' ב. מזר:

האמת היא שקצת הופתעתי שעלי להופיע לפני הממשלה בנוגע לפרט מסויים שבאמת שייך לוועדת חשרים לענייני חקיקה. אבל בשבילי זה עונג רב, ובשבילכם זוהי טרחה רבה. אבל בכל זאת אולי כדאי להעלות את הענין בכמה מילים, כדי לתת לכם מושג על מה מדובר.

מדובר בחוק העתיקות שדמועצה הארכיאולוגית הכינה אותו לדיון בממשלה ולהחלטה, ולהכנסתו לפועל. והנה, באה הצעת התיקון בענין אותם המקומות הקדושים שאינם שייכים לגוף מסויים. זאת אומרת: בעצם המדובר הוא במקומות יהודיים. מדוע? מפני שכל המקומות הקדושים הנוצריים והמוסלמיים שייכים או לנוצרים או למוסלמים, ויש רק עם ישראלי שיש לו כמה וכמה מקומות קדושים שלמעשה אינם שייכים לגופים יהודיים. זה איפוא באופן מפורש.

על התיקון הזה שהציע שר הדתות לפני כשנתיים-שלוש הביטה המועצה הארכיאולוגית בעין רעה מלכתחילה.

חשר י. גלילי:

זה היה התיקון? או שהוא הציע תיקון אחר?

פרופ' ב. מזר:

הוא הציע תיקון. לא היה שום תיקון אחר מזה שהציע מר ורהפטיג, שר הדתות. הוא הציע לא את התיקון הזה, אלא באופן אחר; זה לא חשוב. על עצם הכנסת התיקון הזה המועצה הארכיאולוגית שקלה ושאלה: למה בכלל דרוש תיקון? יש חוק עתיקות, שהאחראי לביצועו הוא שר החינוך והתרבות באמצעות מנהל אגף העתיקות, שבכל ענין הרשיונות להפירה צריך להתייעץ או לקבל למעשה רשות מהמועצה הארכיאולוגית. ובמועצה הארכיאולוגית, אני רוצה להדגיש, יושבים 17 חברים שרובם ארכיאולוגים, האחרים הם אנשי ציבור.

אגב, שם מיוצגים כל החוגים, ביניהם גם הדתיים, והמועצה הארכיאולוגית לא ראתה שום הכרח, שום צורך להכניס תיקון כלשהו, כל שכן את התיקון הזה.

זה היה המצב מלכתחילה. היו לנו כמה וכמה דיונים עם השר שפירא ועם מר שמגר. האמת היא - ואני צריך כאן להודות על האמת - כשזה הובא בשיחה אתי וגם עם ד"ר בירן, המחשבה שלנו היתה שבצורה מתאימה כלשהי אולי יכולה הממשלה להכניס תיקון, אבל כמובן שאז המועצה הארכיאולוגית איננה שייכת לענין. המועצה הארכיאולוגית הציעה מה שהציעה, הממשלה סוברנית להחליט מה שתחליט.

שר התיירות מ. קול:

מה הציעה המועצה הארכיאולוגית?

פרופ' ב. מזר:

שאין צורך, לא צריך להכניס אפילו סעיף קטן, לא כל שכן שכאן בא ניסוח שהוא פושד, כאילו מחייבים את שר החינוך לעשות לפי דרישתו של שר הדתות. אילו זה היה כך - ברור היה שצריך היה אז להפסיק את כל החפירות שלנו, היהודיות. כמובן שבכל מקום יש בתי-כנסת, בתי קברות. יש מקום קדוש הר-הבית, ויש ירושלים, ויש ויש ויש.

יחד עם זה יש כאן נקודה נוספת: איך יביטו על זה אנשי מדע לא רק בארץ אלא בחו"ל? הרי למפעלים הארכיאולוגיים שלנו יש שם גם בחו"ל. ואנחנו יכולים ביום אחד להיתקע במצב ששר הדתות יגיד על מקום שהוא קדוש במידה כזאת שאסור לעשות שם שום עבודה, ושר החינוך ימצא במצב שיצטרך כאן להחליט על דבר כזה.

בינתיים נועצתי עם חברים במועצה הארכיאולוגית, ואני מוכרח להודות שהאיש היחיד הייתי אני (למעשה היינו שניים) שהיינו יותר מתונים (ד"ר בירן ואני), באמרנו שאולי אין נזק בתוספת כזאת בחוק. כל יתר החברים האחרים טענו שאסור אפילו לחשוב על דבר כזה. עצם הכנסת הדבר הזה בחוק פותחת פתח לסכסוכים שיכולים להיות טראגיים מאד. כי ייתכן ששר הדתות יראה באמת בכל מקום מקום קדוש שאסור לנגוע בו. כל שכן שיש לכך תקדימים רבים, והרשו לי להגיד: תקדימים דווקא עם ד"ר ורהפטיג, כשהיה סגן שר הדתות, שכאמת נלחם מלחמה קשה ביותר במיוחד בענין תשע ערים. פה אומרים שהסעיף הזה אמנם נראה כל כך פשטני, אבל אם באמת אין לשד הדתות זכות הכרעה - למה דרוש כל הסעיף הזה? החוק יכול להתקבל בלעדיו. מצד שני, אם סעיף כזה ישנו - הוא פותח פתח לכל מיני דברים לקראת העתיד, ואיננו יודעים לאן נגיע.

לכן הצעת המועצה הארכיאולוגית היא על כל פנים להציע לממשלה (חשבתי שזה יהיה בועדה, בפורום קטן יותר) אם רק אפשר - שלא לנגוע בכלל בחוקה כפי שהוצעה על ידי המועצה הארכיאולוגית. כי זהו הסעיף היחיד שבו הוצע להכניס שינוי. ואם לא - המצב שיווצר הוא כזה שחברי המועצה הארכיאולוגית לא יקבלו זאת מבחינתם הם. החוק יתפרסם, ולפי החלטת הממשלה הסעיף הזה ישאר.

אבל העצה של חברי המועצה הארכיאולוגית כפי שהתגבשה במיוחד בזמן האחרון, אחרי התייעצויות, היא עד כמה שאפשר להימלט מן הפסקה הזאת, ואם הצעתנו תתקבל - נברך על כך.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

כשועדת השרים לעניני חקיקה דנה בנושא הזה היתה לפנייה החלטה קודמת, משנת 1972, שבה הסעיף נוסח כך (ההבדלים דקים מאד). הסעיף שהיה לפנינו בסעיף שנתקבל בוועדת שרים לעניני חקיקה אמר כך: לגבי מקום המשמש לצורך דתי או המוקדש לתכלית דתית אולם איננו קניינו של מוסד דתי - לא יתן המנהל רשיון לפירות ארכיאולוגיות אלא באישור ועדת שרים המורכבת משר החינוך והתרבות כיו"ר, שר הדתות ושר המשפטים. זאת היתה החלטה שנתקבלה בשנת 1972.

השר ג. האוזנר:

שעליה ערער שר התיירות גם אז.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

היתה החלטה שקבעה כי במקרה שהמדובר הוא במקום המשמש לצורך דתי או המוקדש לתכלית דתית - תבוא ההכרעה בפני ועדת שרים.

שר התיירות מ. קול:

גם שר החינוך נסוג אחר כך מהסכמתו.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

זה לא עניין של נסיגה. מדברים על עובדות. זאת היתה ההחלטה. משהעניין בא לישיבת ועדת חשרים לענייני חקיקה לפני שבועות אחדים, הדבר לא היה נראה לנו, וחשבנו שהוא מסובל יותר מדי, מפני שזה יחייב לכנס ועדת שרים בכל מקרה ומקרה. לכן שינינו את ההחלטה המחמירה הקודמת, ובמקומה קבענו שהסמכות תהיה בידי שר החינוך בלבד, במקום ועדת שרים. אמרנו: שר הדתות אין לו מעמד של החלטה, אבל מאחר שצורכנו במקום המשמש למטרה דתית - צריך לתת לו הזדמנות שדעתו תיעצו.

ראש הממשלה י. רבין:

אם מותר לי לשאול: הכוונה למקום דתי יהודי, מוסלמי ונוצרי? כי בעיות מוסלמיות מסובכות לא פחות.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

כל מקום דתי.

שר התיירות מ. קול:

בכל תקופת המדינה זה לא היה.

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

אני מבקש לקיים את הדיון הזה כפי שמקיימים דיון על הסתייגות על החלטה של ועדת שרים. אני מצטער; אילו ידעתי שיוזמן לכאן היום פרופסור מזר - הייתי מזמין מישור ממשל הדתות, ואולי גם מהמועצה המוסלמית, והייתי משמיע מפי מומחים אלה את הצד השני של המטבע. אבל אינני מתרעם עכשיו. אני בא רק לקבוע דבר אחד: שההחלטה שעמדה בפני ועדת חשרים לענייני חקיקה לפני שבועות אחדים היתה החלטה של ועדת שרים. אנחנו חשבנו שזה מכביד ומסובל ועלול

לעכב, ולכן קבענו על דרך הפשרה שהסמכות במקרים כאלה תהיה בידי שר החינוך והתרבות בלבד, אחרי שישמע את דעתו של שר הדתות. אני חושב שבענין רגיש כזה זוהי פשרה סבירה וטובה, ואני מציע לא לקבל את ההסתייגות.

השר ש. אלוני:

מה בדיוק הנוסח?

ראש הממשלה י. רבין:

הוא ישנו בתיק.

השר לקליטת העליה ש. רוזן:

"שר החינוך והתרבות יכריע בדבר לאחר התייעצות עם שר הדתות".

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

זאת פשרה שנתקבלה על דעת כל חברי ועדת השרים לעניני חקיקה.

ראש הממשלה י. רבין:

חזת שלטון המנדט, בגלל התנגדות המוסלמים, נדמה לי שלא היו חפירות ליד חומת ירושלים. זה נכון? בגלל התנגדות המוסלמים?

פרופ' ב. מזר:

כן.

ראש הממשלה י. רבין:

כלומר, יש לנו בעיה שצריך לראות אותה לא רק כבעיה דתית יהודית. הבעיות הדתיות המוסלמיות בנושאים מסויימים מורכבות לא פחות. והאם איננו רוצים שבעיות של דתות אחרות יישקלו לפני שמחבלת החלטה?

שר התיירות מ. קול:

על ידי שר החינוך והתרבות.

ראש הממשלה י. רבין:

אבל שר החינוך והתרבות צריך לקיים מגע עם הגורמים הדתיים דרך חשר הנוגע בדבר.

חשר ש. אלוני:

למה לא ישירות עם הגורמים הדתיים?

ראש הממשלה י. רבין:

יש נוהל עבודה בממשלה. כי שר הדתות מופקד על כל ענייני הדתות. אל נשכח זאת.

השר י. גלילי :

כתוב ששר החינוך יכריע בדבר. שיתורנו אותו

מועדת שרים.

שר המסחר והתעשייה ח. בר-לב :

שאלה: האם הנוסח המשפטי "בהתייעצות עם" איננו נותן זכות וטו לזה שצריך להתייעץ בו?

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק :

התשובה שלילית לחלוטין. דעתו חייבת להישמע לפני ששר החינוך מחליט. הוא לא יכול לערער. אני מבקש להבהיר: הוא לא יכול לערער בפני שום מוסד. הסמכות לפי החוק היא בידי שר החינוך והתכנות, והוא מחליט סופית.

שר החינוך והתכנות א. ידלין :

אני רוצה לומר שבהצעת החוק שהגיש משרד החינוך לא היה כלול הסעיף הזה. לעומת זה היו הסתייגויות מרחיקות לכת של שר הדתות לשעבר, מרחיקות לכת ביותר. הסתייגותו המקורית בממשלה הקודמת היתה שהחוק הזה לא יחול על מקומות קדושים ועתיקות קדושים, וכין היתר הוא הציע שבחוק ייקבע במפורש מהו הרכב המועצה הארכיאולוגית, ושבהרכב זה ייכלל נציג של שר הדתות. החוק בצורתו הסופית, כפי שנגיש לכנסת בשם הממשלה הזאת, לא כולל את כל ההסתייגויות של שר הדתות, ונצטרך כמובן להיאבק בזירה הפרלמנטרית באמצעות הרוב הקטן העומד לרשותנו כדי להעבירו, כי הענין נסחב כבר שנים רבות.

אני הסכמתי לפשרה שנתקבלה בוועדת השדים, משום שהיא באה במקום הסידור שהזכיר שר המשפטים, ומשום שהבנתי שההתייעצות המוטלת על שר החינוך אין פירושה חובה לקבל את חוות דעתו של שר הדתות. וזה נאמר בעברית חזקה מאד: שר החינוך יכריע בדבר. אפילו לא "יחליט", לא "יסכם לאחר התייעצות". כלומר, הוא מתייעץ, ולאחר מכן מחליט, והחלטתו היא סופית.

על רקע זה היה כמובן יותר טוב ששר החינוך יחליט עם מי יתייעץ, על פי שיקול דעתו. אבל לא היית מנפח את הענין, והייתי מציע גם לפרופ' מזר לראות בהצעת החוק הזאת הצעה טובה, שיהיה קל לנו יותר להעבירה עם האלמנט של התייעצות בשר הדתות, תהיה הקואליציה בעתיד אשר תהיה, ומוטב שסוף סוף החוק הזה יעבור, ובמהירות.

פרופ' ב. מזר:

מותר לי להגיד שני משפטים?

קודם כל, תשובה לראש-הממשלה: לא צריך לשכוח על מה מדובר כאן. לא מדובר על מקומות קדושים השייכים לגופים. אלא מדובר על מקומות שאינם שייכים לגופים. לגבי מקומות השייכים לגופים - יש פרוצדורה אחרת לגמרי. כלומר, אם המוסלמים יחלוננו על שטח שלהם - לכך יש חוק אחר. מקומות כאלה, שאינם בבעלות גופים, יש רק ליהודים. אין מקומות כאלה ללא יהודים. ענין זה קיצוני ביותר. אין כאן אף דבר דומה למה שיש אצל הנוצרים והמוסלמים.

לדברי שר החינוך: אני חושב שכאמור הממשלה ריבונית להחליט מה שחליט. אבל מצד המועצה הארכיאולוגית שאני מייצג אותה כאן יש לענין זה הסתייגות קשה.

ראש הממשלה י. רבין:

עדיין אינני רואה את החוק הזה עובר בכנסת.

חשר ש. אלוני:

הוא יעבור בכנסת, עם זה ובלי זה.

שר התיירות מ. קול:

אני רוצה לומר...

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

אני מצטער, אבל יש סדר דיון בהסתייגויות.

שר התיירות מ. קול:

אתה קובע את הסדר?

שר הדתות ושר המשפטים ח. צדוק:

לא. התקנון קובע.

שר התיירות מ. קול:

אינני יודע מה קובע התקנון. בענין של עתיקות - המועצה הארכיאולוגית היא גוף סטטוטורי, ולא ההקדש המוסלמי.

שר העבודה מ. ברעם:

אני מבקש לא לזלזל בהקדש המוסלמי.

שר התיירות מ. קול:

אינני מזלזל. אני רוצה לומר שבמשך 26 שנים, מאז קיימת המדינה, אדוני ראש-הממשלה, קיים סדר במדינה הזאת: היו חפירות ארכיאולוגיות רבות בלי כל העניין הזה. לא היה כדבר הזה. הרי בכל זאת פיתחנו כאן פעילות ארכיאולוגית עצומה במשך 26 שנים, והמועצה הארכיאולוגית שמרה מאד על כל הדברים. כאן היה נסיון בולט מצד שר הדתות לפלוש לעניין הזה. עכשיו אומר שר המשפטים שאין לשר הדתות מעמד, חייבים רק להתייעץ בו, והוא לא יכול לעכב. אבל הוא יכול כמו כל שר להגיש הצעה בממשלה ולבקש לדון בה. ואם כך - עד שהממשלה דנה, למעשה לא מקיימים חפירות.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

לא נכון. יש סמכות לשר החינוך להחליט על

החפירה.

שר התיירות מ. קול:

אני מזהיר מפני הדבר הזה. זהו מס למפד"ל ולא

יותר.

ראש הממשלה י. רבין:

לא נכון.

חשר ש. אלוני :

אני רוצה להפנות את תשומת לבנו לכך שכל ארץ-ישראל היא ארץ-הקודש, ולא יהיה מקום שיחפרו בו שלא יגידו עליו "טאבו". וכדאי להיות מודעים לכך. היום אנחנו עדים לתופעה הזאת שהולכת וחזקה. אם למרות זה לא אכפת לממשלה שבכל ענין ייוועצו בשד הדתות - בבקשה. אבל שנהיה מודעים לכך שאלה אינם מקומות מקודשים היום, אלא זאת כל ארץ-הקודש.

ראש הממשלה י. רבין :

ניגש להצבעה. מי תומך בהסתייגות של חשר קול - ירים את ידו (בעד ההסתייגות - 4; בעד החלטת ועדת חשרים לעניני חקיקה - 10).

חשר ש. אלוני :

החלטת ועדת חשרים נתקבלה. אפשר יהיה לחיות עם

זה.

ראש הממשלה י. רבין :

תורה רבה לפרופסור מזר.

מ. ח. ל. י. ט. י. מ. :

(ב-10 קולות נגד 4) לדחות את הסתייגות שר התיירות מהצעת חוק העתיקות תשל"ב-1972.

829. שיחותיו של סגן ראש-הממשלה ושר החוץ עם אנשי הממשל בווינגטון

ראש הממשלה י. רבין:

כמה מילים על שיחות אלון. השר אלון נסע עם הסיכומים הבאים: א. לסייע במידה וייפגש - וידוע שייפגש - גם עם שר החוץ, גם עם שר ההגנה וגם עם שר האוצר - להעלות מחדש את נושא הרכש, קידום האספקה, וכן את מימוש הנושאים הכספיים הקשורים ברכש ועדיין לא הוסדרו. ב. לשמוע מארצות הברית, לשמוע ולהשמיע, בעיקר לשמוע, איך ארצות הברית רואה את המשך תהליך המשא ומתן, כשמראש נקבע שאין הוא יכול לחייב את הממשלה לדברים שהממשלה לא החליטה בהם. יותר בבחינת החלפת דעות ושמועה מאשר התחייבות על דברים ספציפיים. ג. כמובן, כשכל שר בתפקיד כזה נוסע לארצות הברית - יש מגעים עם אנשי קונגרס, עם אנשי אמצעי התקשורת, עם הציבור היהודי.

בנושא הראשון התקיימו שיחות גם עם קיסינג'ר, גם עם שלזינגר בנושא הרכש, ואינני יכול לומר שבעקבות שיחות אלו יש לנו אינדיקציה לשינוי כלשהו בעמדות. כלומר, לא קיבלנו תשובות חדשות, ולא קיבלנו החלטות בנושאים שעדיין נמצאים בעיון וטרם התקבלו לגביהם החלטות בארצות הברית. כוונתי גם לגבי פריטים שעדיין לא אושרו, גם לבקשה שהוגשה להחשת קצב אספקה. אין תשובות. כלומר, אינני יכול לומר שבעקבות השיחות הללו יש לנו משהו חדש לגבי אותם דברים כפי שהיו ידועים לנו קודם לכן. ייתכן שהיום-מחר יבואו. אם אתם שואלים על סמך הדיווח שהגיע עד היום...

שר האוצר י. רבינוביץ:

ולא לגבי ההקצבות.

ראש הממשלה י. רבין :

גם בנושא הכספי אין חדש. הייתי רוצה לפרט יותר: חלק מהבקשות שיש לגביהן אישור עקרוני לטווח רחוק קשור גם במציאת אפשרות למימון ממשלתי כדי שאפשר יהיה להכניס הזמנות. אנחנו הכנסנו הזמנות כבר על כל אותם סכומים שעומדים לרשותנו ועמדו לרשותנו, כולל שנת התקציב הנוכחית. עד כמה שמסתמן מהמברקים, חסרים 300 מיליון דולר שבוודאות יתנו לנו אותם בשנה הבאה, אבל עדיין יש קושי מבחינת הממשל האמריקאי לאשר הכנסת הזמנות לייצור בבתי-חרושת, כי משרד ההגנה לא רוצה להתחייב על הזמנות כאלה כל עוד אין לו אישור של הקונגרס למימון ההזמנות האלה. ומחפשים דרכים איך אפשר בכל זאת להתגבר על הקושי הזה כדי שההזמנות יוגשו עכשיו וקצב הייצור שלהן לא יפגור בחודש לעוד 3-4 שנים. לא מדובר בהזמנות לשנה, שנתיים או שלוש השנים הקרובות.

באשר לצד המדיני - אפשר להניח שהושגה הבנה בכמה נקודות: 1. שיעשה מאמץ למנוע דיון מזרח-תיכוני באו"ם. כידוע, בספטמבר יש עצרת. בעצרת בדרך כלל לקראת סוף נובמבר-דצמבר יש דיון על המזרח-התיכון. בכל דיון מז"תי באו"ם מתקבלות ההחלטות הכי גרועות שיכולות להיות מבחינת ישראל. אינני אומר שזה יצליח, אבל יש הבנה אמריקאית לרצון למנוע את הדיון הזה.

2. ייעשה מאמץ שמעמד ג'נבה, כלומר ה- PLENARY SESSION יהיה ככל האפשר מעמד טקסי, כדי לשים דגש יותר במשא ומתן דו-צדדי.

3. ייעשה מאמץ אם אפשר לדחות את ג'נבה עד שיעברו ההחלטות המאשרות מחדש את המנדט של UNF ו- UNDF; כלומר, שג'נבה לא תתנהל בצל האיום של אי-חידוש המנדט של UNF ו- UNDF. (החידוש מוכרח להיות עד 24 באוקטובר לגבי מצרים, ובמחצית נובמבר לגבי סוריה). כלומר, צריך לזכור שכל דיון שמתנהל בצל האיום הזה יהיו בו חמיד יותר מתחים ואיומים, ועדיף לנהלו בנפרד.

שר ההסברה א. יריב:

האמריקאים מקבלים את זה?

ראש הממשלה י. רבין:

זה במסגרת מה שצ'יץ' היה קורא בצבא "נספח המאמצים". יש הבדל בין התחייבות ובין מאמצים.

דבר נוסף: מסכימים שלא חייבת להיות IN SHUTTLE DIPLOMACY כמו שהיה בסוריה, שקסינג'ר התרוצץ בין בירה לבירה, אלא שהוא יחפש דרכים יותר רגועות, כמו משא ומתן בושינגטון עם נוכחות או ביקורים של נציגים.

דבר חמישי: שהמצב במזרח-התיכון מכתוב התחלה של תנועה פוליטית מבוקרת, ורצון למנוע קפאון. מצד שני, צריך גם להרוויח זמן כדי לעמוד בכל הדברים שציינתי קודם. אנחנו רוצים עד אוקטובר לפחות; המזכיר העיר עד התחלת אוקטובר, תלוי כמובן במועד חידוש המנדט של UNRWA ו-UNFPA.

יש דיווח רק על שתי שיחות עם קסינג'ר. על השיחה בקמפ-דיוויד לא הגיע דיווח מלא, כך שאינני יכול לדווח על מה שלא דווח.

שר החינוך והתרבות א. ידלין:

שם היה סינמה.

ראש הממשלה י. רבין:

אני מתאר לי שהיה שם לא רק סינמה. בנושאים אלה הוחלפו דעות, הושמעו הערכות. אבל הייתי מסכם אותן כך: לדעת המזכיר, קיסנינג'ר, ספק רב (ואני אומר זאת ב"אנדרסטייטמנט") אם ניתן, או עם מצרים או עם ירדן (וההדגשה גם על ירדן), להתקדם כעת להסדר כולל. כלומר, בשני הכיוונים, הן כלפי מצרים והן כלפי ירדן, הערכת המזכיר היא שבמעט אין שום סיכוי; הייתי אומר שהוא אומר למעשה "אין סיכוי" להגיע למעבר חריף או מעבר חד מהמצב הנוכחי להסדר כולל, ולפיכך יש לחפש התקדמות דרך הסדרי-ביניים.

לגבי מצרים כידוע העמדה הישראלית היא שיש מקום להתקדם, אם תהיה התקדמות מעמדותיה לשלום. לדוגמה: מצב של הכרזת ביטול לוחמה, ולא רק הכרזה אלא מימושה. לא הייתי אומר שהמזכיר קיבל זאת בהתלהבות. הוא דיבר על פראזות, הכרזות ליגליסטיות, וצריך לחפש זאת יותר בכיוון של תוכן מאשר של הכרזות. אבל יש לי כל היסוד להניח שהובהר לו שהכוונה איננה רק לתוכן אלא צירוף של הכרזה ותוכן כאחד.

שד ההסברה א. יריב:

לא רק מלים.

ראש הממשלה י. רבין:

לא רק מילים, אבל גם מילים. כי הוא ניסה להגיד שהחשיבות איננה במילים אלא בתוכן. היה ברור גם לסגן ראש-הממשלה ושד החוץ שהוא לא יכול להתחייב על קווים בשם הממשלה. כי אין החלטת ממשלה. וכשאין החלטת ממשלה - אף אחד לא מוסמך להתחייב על קווים.

(המשך הדברים רשמה ת.כ.).

סביב זה התעוררה השאלה אם מצרים יכולה לחכות וכמה זמן תוכל לחכות, האם תוכל לחכות אם תהיה קודם פניה לירדן וכמה זמן תוכל לחכות אם יהיה טפול עם ירדן. בענין זה הושמעו הערכות מהערכות שונות.

הדבר השני היה קשור בירדן. בהזדמנויות שונות, גם בעבר, כזכור הועלו שתי גישות לגבי הסדר חלקי. הגישה הירדנית אשר מדברת על הסדר חלקי בתחום הותור הטריטוריאלי, כאשר ההצעה הירדנית מדברת על מה שידוע לנו על נסיגה לאורך כל קו הירדן, 8-10 קילומטרים, והיתה הצעה שניה או מעשבה שניה, שהועלתה בהזדמנויות שונות, של חלוקה פונקציונלית.

שר התיירות מ. קול:

זה לא היה באף דיון באף ממשלה.

ראש הממשלה י. רבין:

אני אומר שלא היו דיונים רשמיים, אלא הועלו רעיונות כאלה. אני מציין מה שעלה בשיחות. אתה שואל אותי על דיווח, ההסטוריה אינה מתחילה ב-3 ליוני.

הגישה היתה שיש שליטה בטחונות ישראלית, שיש זכות התישבות, ולעומת זאת יש מסירה פונקציונלית, ממשל אדמיניסטרטיבי של ירדן.

שר התיירות מ. קול:

מי הציע זאת?

ראש הממשלה י. רבין :

היו רעיונות, אני לא אומר מי הציע. המזכיר העלה רעיון שלישי, של חלוקה הוריונטלית. ההצעה הירדנית מדברת על חלוקה ורטיקלית. יכולה להיות הפרדת כוחות על בסיס הוריונטלי, כלומר לא נסיגה לאורך הירדן אלא נסיגה בבחינת פרוזדור לירדן. זה מה שהמזכיר העלה ולא אלון. הובהר למזכיר שממשלה זו אמרה שלא תוותר על שטחים ביהודה ושומרון, מבלי ללכת לבחירות. הממשלה לא הגדירה אם זה במסגרת הסדר כולל או הסדר חלקי, ולכן לאף אחד אין שום סמכות לפני החלטת הממשלה, להגיע לאיזה שהוא ויתור טריטוריאלי ביהודה ושומרון, לא רק בלי החלטת הממשלה אלא ספק אם הממשלה תוכל לעשות זאת בלי ללכת לבחירות.

כלומר מה שקרה בשיחות בסך-הכל, הוא שהמזכיר אפשרויות, לא סוכם דבר, וממשלת ישראל לא חויבה בדבר. מאחר שמחר מגיע לשם ריפעי ובעוד שבוע עד עשרה ימים מגיע פהמי, סוכם שהמזכיר ישוחח איתם כללית, ורק לקראת סוף החודש, תחילת החודש הבא, אפשר יהיה להעריך איפה אנו עומדים.

השר י. גלילי :

מתי חוזר אלון?

ראש הממשלה י. רבין :

אלון חוזר השבוע, ואין לי ידיעה בטוחה מתי. מכל מקום אין לי ספק שלקראת סוף החודש צריך יהיה לדון בכך. לא הייתי מציע לקיים דיון לצורך החלטות אפילו לאחר שובו של אלון, אלא אם יסתבר שישנם דברים שאני יודע עליהם כרגע, אך כאשר תהיה תמונה ברורה על עמדת מצרים ועמדת ירדן, יהיה מקום להחליף דעות ולקבוע את הקו של הממשלה לעתיד, עם מה הולכים, על איזה בסיס ולמה הממשלה מוכנה. כי אין ספק שאת זאת כדאי לזכור, שבלי להחליט מה אנו

מציעים בתנאים מסוימים, יקשה לממש את הרעיון של הליכה למשא ומתן. כלומר אי אפשר לומר שאנו רוצים במשא ומתן, ובשלב מסוים לא לומר מהם הכיוונים האפשריים ולו גם באלגברה ולא באריתמטיקה, למה אנו חותרים. כאשר אומרים חתירה למשא ומתן, יש לכך משמעות מעבר לאמירת המלה הכוללנית הזו. איני חושב שזה חייב להיות היום או מחר, אני חושב שזה יצטרך להיות כאשר תהיה תמונה מלאה בענין זה.

תהיה שאלה נוספת, מה יהיה הקשר בין התקדמות למשא ומתן לבין מימוש תביעות בתחום הביטחוני בינינו לבין ארצות הברית בתמוש ובכסף.

הנושא הסודי כמעט לא הועלה, כי ההערכה בארצות-הברית היא שהסורים אינם הפרטנרים המיועדים בעתיד הנראה לעין, לאלו שהן שיחות. מה שמעט ברור, וגם האמריקאים אינם רואים זאת, זהו משא ומתן מקביל עם שתי מדינות, וזה נאמר על ידי האמריקאים. צריך לזכור שגם האמריקאים לא חתמו שם על צ'קים. יכול להיות שלאחר השיחות שיקימו ישנו את הדעות. צריך לראות את השלב הזה כשלב של ברור ואוורור, ולא התחייבות של ממשלת ישראל. אך לפני שמגיעים לסיכום, צריך מידע, כדי לא לקבל החלטה תלושה מאינפורמציה. מה ניתן ומה לא ניתן, ואז אפשר להחליט מה שרוצים. נקודת המוצא שלנו לגבי שיחות אלון הייתה, שאין בהן משום חיוב ממשלת ישראל לא לקו ברור ולא לתכנית.

הייתי רוצה להעלות נקודה נוספת, שער הבטחון מסר עליה בישיבה האחרונה של הממשלה. והיא עלולה להתפתח. המדובר בפעילות הסובייטית בשליית מוקשים ממפרץ סואץ.

כידוע קיימת שיטת סובייטית במפרץ סואץ, דבר שלא היה קיים מאז 67, וזאת עדיין לפני פתיחת התעלה. אין לי ספק שלאחר פתיחת התעלה הדבר יתגבר.

שר ההסברה א. יריב:

היו גם לפני 1967.

ראש הממשלה י. רבין:

זה לא רלוונטי. אז לא היינו בסיני ולא ליד חוף מפרץ סואץ. השייטת הסובייטית הזו נטלה על עצמה תפקיד של פינוי מוקשים שהמצרים זרעו במלחמת יום כיפור באזורים שונים של מפרץ סואץ. לנו בוודאי אין התנגדות לשליית המוקשים. היה מקובל, אם כי יש לנו כמה אסמכתאות לכך, אך אין לכך ביטוי פורמלי, שהמפרץ מחולק לשניים, מה שנקרא ה"מדרום ליינ" של המפרץ, כאשר החלק המערבי היה מצרי והחלק המזרחי היה בשליטה ישראלית, ובכל מקרה של חדירה היתה תלונה או פעילות מטוימת. הסובייטים בהרכב הזדמנויות מתעלמים מהחלוקה הזו, וגם שולות המוקשים וגם המסוקים מנושאת המסוקים לניגוד, שהיא חלק מכח המשימה, אינם מתחשבים בחלוקה הזו.

שר התיירות מ. קול:

היכן זרעו את המוקשים?

שר הבטחון ש. פרס:

המוקשים הם משני צדי התעלה.

ראש הממשלה י. רבין:

המוקשים יכולים לעבור מצד לצד. זה יוצר מתיחות. לרוסים יש רגישות לנושא כי אין להם מטוסי קרב להגן על נושאת המסוקים. לנו יש מטוסי קרב, והם טסים מדי פעם באזור, ברגע שיש חדירה של מסוקים לשמינו.

העברנו בשעתו אינפורמציה לארצות הברית, ולא מן הנמנע שקיימת פעילות בנושא זה בין ארצות הברית לברית-המועצות.

חשד ג. האוזנר:

האם יש טעון רוסי בקשר לפעולה זו?

ראש הממשלה י. רבין:

אני מעלה על הדעת שהטעון הסובייטי יהיה שבמפרץ שדוחבו מעל לרוחב המים הטריטוריאליים, אין חלוקה כזו תופסת.

שר הבטחון ש. פרס:

בכל אופן, מאז שהשמענו את המחאה, הרוסים הפסיקו את הטיסות, ואנו יודעים ממקורות פנימיים - אני מקווה שזה ישאר בתוך הממשלה - שנתנו גם הוראות כאלה.

ראש הממשלה י. רבין:

הוגשו שני דברים, גם לאמריקאים וגם לאו"ם. אנו אומרים שיש מצב מסוים. אנו לא מתנגדים לשליית מוקשים, אך אנו מציעים את חסות או"ם לפגישת תאום מצרית-ישראלית, כדי לתאם את הפעולות. כלומר אנו לא אומרים שלא יהיה חיפוש אחר מוקשים, אלא שזה יהיה מוסדר בחסות או"ם כגורם המפקח על הפסקת האש, וכאשר יסכימו לפגישת תאום כזו, נשב מתוך מגמה לאפשר שליית מוקשים. אך שלא ייווצר מצב שהסובייטים מסתובבים ועושים מה שהם רוצים. הבעיה היא כיצד להגיע לתאום פעולה בחסות או"ם, וזוהי המטרה שלנו.

שר התיירות מ. קול:

אם אפשר, אני רוצה לשאול שאלה.

השאלה הראשונה שלי היא, מה ההסבר האמריקאי, אם יש להם כזה, לגבי המשלוחים הגדולים של נשק רוסי לסוריה.

ב. ביחס לוועידת ג'נבה, האם יש בענין זה עמדה

לגבי התהליכים?

ראש הממשלה י. רבין:

אני מצטער שלא היית כאן מקודם, אך מסרתי את

האינפורמציה הזו.

שר התיירות מ. קול:

גם לגבי הענין הראשון? האם הוחלפו דעות עם האמריקאים על משלוחי הנשק לסוריה?

שר הבטחון ש. פרס:

אני יכול לומר שאין חלוקי דעות ענייניים בין

האמריקאים לבינינו.

ראש הממשלה י. רבין:

במשור המודיעיני.

שר הבטחון ש. פרס:

במשור המודיעיני, לגבי ההערכה.

ראש הממשלה י. רבין:

לגבי מה שיש בפועל למדינות ערב, והתעצמות מוגברת של סוריה. על העובדות אין חלוקי דעות.

חשד י. גלילי:

ועל המגמות?

ראש הממשלה י. רבין:

לא ראיתי דו"ח, אך אני מכיר את הגישה האמריקאית הבסיסית: הרוסים רואים בסוריה את המנוף לעמדה קצונית וקיום מתח בטחוני, ולא אתפלא אם באמצעות סוריה ירצו להביא לידי סבוך כל המהלכים וחיובה של מצרים, ואולי גם ירדן, להתישד לפי הקו הסורי.

שר התיירות מ. קול:

שאלה שניה: האם יש ידיעה לגבי גבוש הצעה ביחס ליציאת יהודים מברית המועצות? היה מדובר על 45 אלף לשנה. בינתיים ירד מספר העולים מברית-המועצות, האם בענין זה סוכם משהו?

ראש הממשלה י. רבין :

אני רוצה למנוע אי-הבנות. אנו כממשלת ישראל, איננו עוסקים ישירות בנושא זה. מתנהל משא ומתן בין הממשל האמריקאי לבין קבוצה של סנטורים אשר פועלת בנושא זה, שתכליתו למצוא פתרון לשתי בעיות מרכזיות שג'קסון העלה ולא אנו. הנושא הראשון הוא הגדלת מספר העולים, אם לא חופש עליה מוחלט, והדבר השני: מניעת הצקות והכבדות על אלה שרוצים בעליה. כאשר יהיה איזה שהוא סיכום, בוודאי נדע עליו. לא ידוע לי כרגע על איזה שהוא סיכום, והחשוב הוא לא רק סיכום בין ג'קסון לבין הממשל, אלא אותו סיכום של הממשל עם הרוסים. אנו יודעים שיש תהליך של הדברות בין הגורמים האמריקאים, ואני מציע לא להכנס לכך ברווח לממשלה.

חשד ג. האוזנר :

אלון ימסור על כך.

חשד י. גלילי :

יש לי שאלות, אך מטעמי צער בעלי חיים, אני מציע

לדחותן.

ראש הממשלה י. רבין :

בישיבה הבאה, נושא סדר העבודה של הממשלה וועדות

השרים יהיה ויהי מה.

חשד ג. האוזנר :

ביום ו' או ביום א'?

ראש הממשלה י. רבין:

איני יודע, אני חושב שביום א'. אני לא יודע אם תהיה ישיבת ממשלה ביום ו', אך אני נותן התראה.

830. תביעת הורי הילדים שנרצחו במעלות להעניק להם זכויות על פי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) ועל פי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום)

ראש הממשלה י. רבין:

היתה פניה של הורי החללים והפצועים במעלות, להעניק להם את כל הזכויות לפי חוק חללי צה"ל. שר הבטחון השיב ולדעתי בצדק, "שנשוא שיקומם של נפגעים בפעולות אויב עוינות ושל משפחות ששיכלו את יקיריהן בהן, הוסדר על ידי הכנסת בחוק מיוחד, חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל - 1970, הקובע את זכויותיהם של הנפגעים והמשפחות השכולות. הזכויות המוענקות לאלה דומות לזכויות המוענקות על פי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) וחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), ולפיכך מאמין אני כי גם שאלת הטיפול במשפחות ששיכלו יקיריהן במקרה הטראגי במעלות תבוא על הסדרה בדרך שקובע החוק אשר יוחד לכך".

אני מציע שהממשלה תסמוך ידה על כך, ואם אין הסתייגות, מוכרחים בענין זה עם כל אי-הנעימות הכרוכה בכך, להשאיר צמודים לחוק.

מ ח ל י ט י ם :

הממשלה סומכת את ידה על מכתב התשובה (הרצוף לפרוטוקול
הממשלה) של שר הבטחון לראש עיריית צפת בנדרון.

הישיבה ננעלה.